

БІБЛІЯТЭЧНЫ світ

НАВУКОВА-ПАПУЛЯРНЫ,
ДАВЕДАЧНЫ,
НАРМАТЫЎНЫ
ВЫТВОРЧА-ПРАКТЫЧНЫ
ЧАСОПІС

3/132 2023

май – чэрвень

Заснавальнікі:

ДЗЯРЖАЎНАЯ ўСТАНОВА
«НАЦЫЯНАЛЬНАЯ БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ»

ГРАМАДСКАЕ АБ'ЯДНАННЕ
«БЕЛАРУСКАЯ БІБЛІЯТЭЧНАЯ
АСАЦЫЯЦЫЯ»

Галоўны рэдактар

ЛЮДМИЛА КІРУХІНА

Рэдакцыйная калегія:

В. ГІГІН, старшыня рэдкалегіі

Т. АДАМЯН

Ю. ГАЛКОЎСКАЯ

Т. ЗАБІЯКА

М. ІГНАТОВІЧ

У. КУЛАЖАНКА

А. МАЦВЕЕВА

І. САРОКІНА

А. СТРЫЖЭВІЧ

Р. СУХАРУКАВА

В. ШУТАВА

С. ЮРЭЦКІ

Вокладка:

В. Пшыбытка, Д. Макарэвіч

Дызайн, вёрстка:

М. Аляксандрава, Д. Макарэвіч

Рэдактар

Н. Люцко

Адрас для пісьмаў:

Пр. Незалежнасці, 116,
220114, г. Мінск

Тэлефоны:

(+375-17) 368-97-75,
293-27-68

Факс:

(+375-17) 368-97-23

E-mail:

kiryukhina@nlb.by

edit@nlb.by

[https://www.facebook.com/
bibliyatechnysvet/](https://www.facebook.com/bibliyatechnysvet/)

Выдавец:

Дзяржаўная ўстанова
«Нацыянальная
бібліятэка Беларусі»

У нумары:

Афіцыйна

3 Віншаванне

3 Загад Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

«Аб выніках XXXI Рэспубліканскага конкурсу

«Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

6 «Бібліяноч-2023»: чым порадовалі гостей бібліятэкі
Беларусі

Па выніках конкурсу

9 НАТАЛЛЯ КАРНЕЙЧУК, ВОЛЬГА КАКШЫНСКАЯ.

Лепшыя з лепшых XXXI Рэспубліканскага конкурсу

«Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

У публічных бібліятэках

12 ОЛЬГА БОНДАРЧУК. Куды едзе бібліябус?

15 ГАЛИНА ДЯТЛОВА. Реквием сожженным деревням

19 ТАЦЦЯНА ДАМЕНІКАН. Кніга. Творчасць. Веды

22 ЛАРЫСА КАСЦЮК. Навагрудская бібліятэка сямейнага
чытання: грані творчасці

Інфармацыйныя рэсурсы

28 ИННА РУШНИЦКАЯ. «Барановичи читающие» как имиджевый
информационный ресурс

Канферэнцыі, семінары

30 XIX Международные книговедческие чтения

31 ОЛЬГА ПОЛУНЧЕНКО. Краеведческая библиография:
вечные ценности и новые возможности

Памяці калегі

32 ВЛАДИМИР КУЛАЖЕНКО. Светлой памяти Елены Викторовны
Кубышкиной

Паважаныя падпісчыкі!

Падпісца на часопіс
можна ў аддзяленнях
Белпошты і Белсаюздруку.

Падпісныя індэксы:

індывідуальны 74895
ведамасны 748952

LIBRARY *world*

POPULAR SCIENCE,
REFERENCE,
REGULATORY,
SCIENTIFIC AND
PRACTICAL MAGAZINE

3/ 132 2023

May - June

Founders:

STATE INSTITUTION
«NATIONAL LIBRARY
OF BELARUS»

PUBLIC ASSOCIATION
«BELARUSIAN LIBRARY
ASSOCIATION»

Chief Editor

Lyudmila Kiryukhina

Editorial Board:

V. Hihin, Chairman
of the Editorial Board
T. Adamyant
Y. Galkovskaya
M. Ignatovich
V. Kulajenko
E. Matveeva
I. Sorokina
E. Strizhevich
R. Sukhorukova
V. Shutova
S. Yuretskiy
T. Zabyako

Cover V. Pshibytko,
D. Makarevich

Design M. Alexandrova,
D. Makarevich

Editor

N. Lyutsko

The address for letters:

Nezavisimosti Ave, 116,
220114, Minsk, Belarus

Telephones:

(+375-17) 368-97-75,
293-27-68

Fax:

(+375-17) 368-97-23

E-mail:

kiryukhina@nlb.by
edit@nlb.by

[https://www.facebook.com/
bibliyatechnysvet/](https://www.facebook.com/bibliyatechnysvet/)

Publisher:

State Institution
«National Library of Belarus»

Subscription index:

Individual index **74895**

Departmental index **748952**

In the issue

Official

- 3 Congratulations
3 Decree of the Ministry of Culture of the Republic of Belarus
 «On the results of the XXXI republican competition
 «Library – center of national culture»
6 «Library Night-2023»: what pleased the guests of the libraries
 of Belarus

Based on the results of the competition

- 9 *NATALIA KORNEYCHUK, OL'GA KAKSHINSKAYA*. The best
 of the best XXXI Republican competition «Library – center
 of national culture»

In public libraries

- 12 *OL'GA BONDARCHUK*. Where does the library bus go?
15 *GALINA DYATLOVA*. Requiem for the burned villages
19 *TATYANA DOMENIKAN*. The book. Creativity. Knowledge
22 *LARISA KOSTYUK*. Novogrudok family reading library:
 the edges of creativity

Information resources

- 28 *INNA RUSHNITSKAYA*. «Baranovich reading» as an image
 information resource

Conferences, seminars

- 30 XIX International Bibliological Readings
31 *OL'GA POLUNCHENKO*. Local history bibliography: eternal values
 and new opportunities

In memory of colleagues

- 32 *VLADIMIR KULAZHENKO*. In memory of Elena Kubyshkina

*Рэдакцыйная калегія часопіса
«Бібліятэчны свет» шчыра віншуе
Гігіна Вадзіма Францавіча з пры-
значэннем на пасаду генеральнага
дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі
Беларусі.*

*Жадаем плёну ў працы, поспехаў
і дабрабыту!*

**МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

ЗАГАД

26.05.2023 № 118

г. Мінск

**Аб выніках XXXI Рэспубліканскага
конкурсу «Бібліятэка – асяродак
нацыянальнай культуры»**

**МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ**

ПРИКАЗ

г. Минск

На падставе пункта 18 Інструкцыі аб парадку правядзення рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры», зацверджанай пастановай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 26 снежня 2007 г. № 52, і пратакола пасяджэння журы XXXI Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» ад 14 красавіка 2023 г. № 1,

ЗАГАДВАЮ:

1. Узнагародзіць пераможцаў XXXI Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» (далей – конкурс):

1.1. у намінацыі **«За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем»:**

1.1.1. дыпламамі першай ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 50 базавых велічынь: Навагрудскую бібліятэку сямейнага чытання – філіял дзяржаўнай установы культуры «Навагрудская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці;

Александрыйскую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка Шклоўскага раёна» Магілёўскай вобласці;

1.1.2. дыпламамі другой ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 40 базавых велічынь: дзяржаўную ўстанову культуры «Любанская раённая цэнтральная бібліятэка імя І.А. Муравейкі» Мінскай вобласці;

філіял «Якімаваслабадская сельская бібліятэка» дзяржаўнай установы культуры «Светлагорская раённая сетка бібліятэк» Гомельскай вобласці;

1.1.3. дыпламамі трэцяй ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 30 базавых велічынь: філіял «Гарадская дзіцячая бібліятэка імя А.П. Гайдара» дзяржаўнай установы культуры «Рэчыцкая раённая сетка бібліятэк» Гомельскай вобласці;

Гарадзішчанскую гарпасялковую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Баранавіцкая раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці;

1.2. у намінацыі **«За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы»:**

1.2.1. дыпламамі першай ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 50 базавых велічынь: дзіцячую бібліятэку-філіял імя А.С. Пушкіна ўстановы культуры «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Магілёва»;

Сасноўскую сельскую бібліятэку-клуб дзяржаўнай установы культуры «Смаргонская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці;

1.2.2. дыпламам другой ступені і грашовай прэміяй у памеры 40 базавых велічынь: Жабінкаўскую цэнтральную раённую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Жабінкаўская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці;

1.2.3. дыпламам трэцяй ступені і грашовай прэміяй у памеры 30 базавых велічынь: дзяржаўную ўстанову культуры «Лоеўская цэнтральная раённая бібліятэка» Гомельскай вобласці;

1.3. у намінацыі **«За пошукавую і даследчую працу»:**

1.3.1. дыпламамі першай ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 50 базавых велічынь: Гродзенскую гарадскую цэнтральную бібліятэку імя А. Макаёнка дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна»;

Сасноўскую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Віцебская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Віцебскай вобласці;

1.3.2. дыпламамі другой ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 40 базавых велічынь: Краснапольскую цэнтральную раённую бібліятэку імя М. Ткачова дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма Краснапольскага раёна» Магілёўскай вобласці;

Велікасельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Свіслацкая раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці;

1.3.3. дыпламамі трэцяй ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 30 базавых велічынь: дзяржаўную ўстанову культуры «Уздзенская цэнтральная раённая бібліятэка імя Паўлюка Труса» Мінскай вобласці;

Заастравецкую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Клецкая раённая цэнтральная бібліятэка» Мінскай вобласці;

1.4. у намінацыі **«За падтрымку і развіццё чытання»:**

1.4.1. дыпламамі першай ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 50 базавых велічынь: дзяржаўную ўстанову культуры «Астравецкая раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці;

Елкаўскую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Зэльвенская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці;

1.4.2. дыпламамі другой ступені і грашовымі прэміямі ў памеры 40 базавых велічынь: Цэнтральную бібліятэку імя Янкі Купалы дзяржаўнай установы «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска»;

Сакалоўскую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Бярозаўская раённая бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці;

1.4.3. дыпламамі трэцяй ступені і грашовай прэміяй у памеры 30 базавых велічынь: дзяржаўную ўстанову культуры «Брэсцкая цэнтральная гарадская бібліятэка імя А.С. Пушкіна» Брэсцкай вобласці;

Макранскую сельскую бібліятэку дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка Быхаўскага раёна» Магілёўскай вобласці.

2. Прысудзіць удзельнікам рэспубліканскага этапа конкурсу заахвочвальныя грашовыя прэміі ў памеры 10 базавых велічынь:

Цэнтральнай бібліятэцы імя У. Маякоўскага дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Наваполацка» Віцебскай вобласці;

Пінскай гарадской дзіцячай бібліятэцы імя Якуба Коласа дзяржаўнай установы культуры «Пінская гарадская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці;

Верхнядзвінскай цэнтральнай раённай бібліятэцы імя Тараса Хадкевіча дзяржаўнай установы культуры «Верхнядзвінская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Віцебскай вобласці;

Стараруднянскай сельскай бібліятэцы дзяржаўнай установы культуры «Жлобінская цэнтральная раённая бібліятэка імя Н.К. Крупскай» Гомельскай вобласці.

3. Дзяржаўнай установе «Нацыянальная бібліятэка Беларусі» забяспечыць выплату грашовых прэмій названым бібліятэкам у пунктах 1 і 2 гэтага загада за кошт сродкаў, прадугледжаных Міністэрству культуры на правядзенне цэнтралізаваных культурных мерапрыемстваў Дзяржаўнай праграмы «Культура Беларусі» на 2021–2025 гг. (падпраграма «Мастацтва і творчасць»).

Міністр

А.М.Маркевіч

«БИБЛИОНОЧЬ-2023»: ЧЕМ ПОРАДОВАЛИ ГОСТЕЙ БИБЛИОТЕКИ БЕЛАРУСИ

21 апреля 2023 г. с 19.00 до 23.00 библиотеки Беларуси открыли двери Библионочи! В программе было множество тематических площадок для взрослых и детей.Guests порадовали различные активности – мастер-классы, игры, творческие встречи с писателями и другие развлечения.

«Библионочь» – Минск

Национальная библиотека Беларуси (пр. Независимости, 116). Тема: «Библио-Импульс».

Прошли активные квесты от компании «Квестория», «Литературный салон» с членом Союза писателей Беларуси Ириной Карнауховой, шахматно-шашечные турниры, «настоики» от Hobby World, чайный ритуал «Три чашки текста», лекции адвоката, астропсихолога, астролога, нутрициолога, имидж-стилиста, мастер-классы по фантастической иллюстрации, современным бальным танцам, индийскому танцу и многое другое. Маленьких гостей порадуют аквагрим, мастер-классы и образцовый театр кукол «Василёк» от ЦДОДИМ «Арт», арт-театр Vershina, цирковая студия Fantasy и познавательная IT-программа от учебного центра «Айтиландия».

Центральная научная библиотека им. Якуба Коласа НАН Беларуси и Белорусская сельскохозяйственная библиотека им. И.С. Лупиновича НАН Беларуси (ул. Сурганова, 15). Тема: «Территория науки».

Местом притяжения всех, кто увлечен наукой, любит читать и открывать для себя что-то новое и неизведанное, стала площадка Центральной научной библиотеки. Здесь посетители совершили увлекательное путешествие в далекое прошлое и изучили экспонаты археолого-антропологической выставки, почувствовали себя настоящими исследователями и прикоснулись к тайнам химических явлений.

Посетили «Агроусады» Белорусской сельскохозяйственной библиотеки, поговорили с пчеловодами, выпили целебный витаминный чай и узнали много нового об экологии и здоровье, а при желании – захватили книжку из «Литературного чемоданчика». Многим посетителям удалось попасть на

открытие литературно-музыкального салона, отправиться в удивительное «Падарожжа па старонках мінулага»: от Шеделя (1493 г.) к литературным приключениям первой четверти XX в., стать участником захватывающей интерактивной коммуникативной игры-путешествия вместе с психологом-тренером и узнать, насколько бывает занимательная наука вместе с музеем «ЭКСПЕРИМЕНТУС». Для юных посетителей работала арт-лаборатория и литературные развлекательные площадки с интеллектуальными играми и квестами.

Республиканская научная медицинская библиотека (ул. Фабрициуса, 28). Тема: «Ночной абонемент».

У посетителей «Ночного абонемента» появилась уникальная возможность заглянуть «за кулисы» создания электронной медицинской библиотеки, познакомиться с сокровищами научной мысли, совершить незабываемое путешествие по фонду редкой книги, узнать интересные факты из истории медицины, женские секреты вечной молодости и здоровья, собственноручно изготовить обереги и амулеты, сразиться в интеллектуальной битве «Взрыв мозга» и продегустировать целебные чаи в ночном фитобаре. Специально для читателей «Ночного абонемента» прошли эксклюзивные лекции известных медиков: врача-диетолога Надежды Рябовой и врача-гинеколога Татьяны Пинчук. Маленьких гостей ждала детская площадка, где Нолик и Симка научили детей скетчингу маркерами, помогли изготовить забавные наклейки и вылепить волшебное животное из воздушного пластилина.

Центральная детская библиотека им. Н. Островского (пр. Газеты «Правда», 20а). Тема: «Библиосумерки “Книга и компания”».

Юные жители г. Минска и их родители нескучно провели вечер с книгой в приятной компании. Гости встретились с настоящей книжной феей – писательницей Екатериной Хадасевич-Лисовой, приняли участие в театрализованных чтениях, разнообразных мастер-классах и литературных викторинах, работала зона настольных игр. Мероприятия подарили море положительных эмоций, яркие впечатления и приятные сюрпризы.

Централизованная система государственных публичных библиотек г. Минска: Центральная библиотека им. Янки Купалы (ул. В. Хоружей, 16). Тема: «Традиции. То, что нас объединяет».

Библиотека представила масштабную событийную программу, посвященную белорусским традициям – в литературе, музыке, обрядах, кухне, народных ремеслах. В режиме нон-стоп работали многочисленные тематические площадки, на которых посетители встретились с ведущим Белтелерадиокомпании Дмитрием Карасём и писателем Павлом Гушинцом, узнали эксклюзивный рецепт от шеф-повара, знатока белорусской кухни Алены Микульчик, увидели театрализованное представление по поэме Якуба Коласа «Новая зямля», потанцевали с зажигательной «Белорусской мельницей». Гостей также ожидала фотозона с предметами народного быта, а любителей творчества – мастер-классы по соломоплетению и изготовлению белорусской куклы-оберега. Для самых маленьких работала интерактивная детская площадка, «Пальчиковый театр», игры, викторины, вечерний киносеанс.

Библиотека № 13 (ул. Народная, 43а). Тема: «Книга. Музыка. Театр».

Праздничная программа в библиотеке была наполнена интересными встречами с писателями и выступлениями театральных коллективов. Для посетителей организованы творческая мастерская по оригами «Белый голубь мира» и арт-территория «Миллион приключений», интерактивная музыкальная программа «Споемте, друзья» и др.

«Библионочь» – регионы

Гродненская область

Научная библиотека Гродненского государственного университета им. Янки Купалы (г. Гродно, ул. Ожешко, 22). Тема: «Библиотечный квест по лабиринтам Зазеркалья».

Научная библиотека провела познавательно-развлекательное мероприятие по произведениям Льюиса Кэрролла об Алисе. Библиотечный вечер начался с волшебных площадок с мастер-классами «Путешествие по Заколдованному лесу». Все желающие смогли примерить образы героев произведения Льюиса Кэрролла, посетив студию аквагрима Чеширского Кота. На интеллектуальной площадке «БезУМНОЕ чаепитие» участники смогли проверить свои знания и смекалку, разгадав логические загадки и ребусы, ответив на каверзные вопросы Шляпника. Самым эрудированным было предложено сыграть в настольные игры на площадке «Необычайных развлечений».

Синяя Гусеница раздавала советы самым любопытным участникам, а Белый Кролик предложил забавные развлечения и интересные задания самым задорным участникам вечера. Завершил библиотечный квест бал у Червонной Королевы, на котором состоялся беспроеигрышный аукцион памятных подарков от сказочной Алисы.

Вороновская районная библиотека (г. п. Вороново, ул. Советская, 29). Тема: «Назад в прошлое: ретро-путешествие в СССР».

Участники Библионочи смогли поучаствовать в викторинах о советской эпохе, совершить весьма необычное путешествие по всем известным советским фильмам. Также для гостей на протяжении всего мероприятия работал буфет. В этот вечер можно было вспомнить детство и посмотреть диафильмы, сфотографироваться в интерьере советской эпохи.

Островецкая районная библиотека (г. Островец, пр. Энергетиков, 2). Тема: «Весна. Свидание с книгой».

В рамках мероприятий были организованы: выставка-инсталляция «Пожелтевших страниц не кончается жизнь»; экскурсия по муралам известных и местных писателей, краеведческий уголок с мастер-классами народных ремесел «Чудеса народных промыслов» и современного рукоделия «Уютная закладка из фетра», «Книжный лабиринт» с квестами и квизами, турнир эрудитов «КиноЧтение», громкие чтения от местных литераторов «Поэтические акварели», литературное кафе «Читать подано» с угощением – желудевым кофе и выпечкой по литературным рецептам. Юных гостей ждала «Волшебная лаборатория» с научными опытами и настоящими фокусами, дерево пожеланий, многочисленные фотозоны, аквагрим, селфи с литературными героями.

Слонимская районная библиотека им. Якуба Коласа. Филиал «Интегрированная библиотека агрогородка Сеньковщина» (Слонимский район, аг. Сеньковщина, ул. Шосейная, 1). Тема: «Нас всех объединяет книга».

Библиотека аг. Сеньковщина пригласила принять участие всех тех, кто любит и ценит книгу. Для гостей работали книжные выставки, галерея работ учащихся художественного класса Сеньковщинской школы искусств, мастер-классы по вышивке, поделкам из джута и проволоки от мастеров агрогородка. В Библионочи принял участие главный редактор районной газеты «Слонімскі веснік» Кирилл Лященко. Во время мероприятия прошло награждение лучших читателей библиотеки. Детское любительское объединение

«Вясёлка», действующее при библиотеке, представило театрализованную мини-сценку «Прогноз погоды». В завершение праздника народный вокальный ансамбль «Славяночка» Сеньковщинского центра культуры подарил свои музыкальные номера.

Могилевская область

Централизованная система государственных публичных библиотек г. Могилева. Центральная городская библиотека им. К. Маркса (г. Могилев, ул. Первомайская, 30). Тема: «Библионочь у Карла Маркса».

Темой могилевской Библионочи стал увлекательный и удивительный мир Беларуси, ее традиции и культура. Окунуться в белорусский колорит гостям помогли «живые статуи» литературных персонажей, которые представили библиотеку как комфортную среду, креативную площадку, место общения и интеллектуального досуга. Все собравшиеся в этот вечер смогли стать путешественниками-краеоведами, настоящими мастерами по ткачеству поясов на бердах, художниками-оформителями собственных книг в технике коллажа, исполнителями национальных белорусских танцев или литературными гурманами. Старт дала СВОП-акция «Книжный фАрт», в рамках которой состоялся розыгрыш подарочных боксов, а в завершение праздника прошел настоящий аукцион творческих работ. Но и это еще не всё! У всех посетивших библиотеку именно в Библионочь была возможность приобрести именной авторский читательский билет.

Сеть библиотек Кировского района (г. Кировск, ул. Кирова, 80а). Тема: «Библионочь-2023».

Участники посетили экскурсию по библиотеке «Книжный дом, или Библиотека без границ» и заглянули на литературный релакс «Хорошая книга: твой друг на всю жизнь».

Библиотечная сеть Кличевского района (г. Кличев, ул. Ленинская, 69). Тема: «Все дороги ведут в библиотеку».

В программе мероприятия было организовано знакомство с библиотекой «Остров в книжном океане», состоялась библиотечная акция «Заходи! Смотри! Читай!», увлекательная квест-игра «Охотники за книгами», литературное путешествие «Сказка за сказкой», мастер-класс «Творим чудо сами своими руками», а также удивительная встреча с писателем, мастером народных художественных ремесел В.Э. Держанским.

Библиотечная сеть Кричевского района (г. Кричев, ул. Ленинская, д. 38). Тема: «Нескучный вечер в библиотеке».

В этот вечер библиотечная сеть пригласила

силу гостей на просмотр книжной экспозиции «Необъятен и велик мир волшебных чудо-книг», литературно-игровую программу «Не время спать: досуг в кругу стеллажей» и кукольный спектакль «Как Зайка стал читателем».

Централизованная сеть публичных библиотек Славгородского района (г. Славгород, ул. Октябрьская, д. 10). Тема: «Магия книги».

Насладиться магией книги пригласили библиотеки г. Славгорода. Для гостей была организована выставка раритетов «Дыхание времени: редкие и ценные издания библиотеки», презентация новинок литературы «В ракурсе – новая книга», фотозона «Время читать», библиокафе «Сладкое настроение», литературный вечер «Души прекрасные порывы» с участием поэтессы-землячки В. Стасенко и даже виртуальное путешествие «История библиотеки в фотографиях».

Библиотечная сеть Хотимского района (г. Хотимск, ул. Ленина, д. 5). Тема: «Встретимся в эту Библионочь!».

В программе Библионочи прошли авторские мастер-классы «Пластилиновая живопись», «Сказочные акварели», библиотечная акция «Прививка от вируса нечтения», патриотическая площадка «Память нашей Победы». В гостях были участники театрального отделения Хотимской детской школы искусств со сказочным представлением. Для самых активных посетителей была организована игра «Литературные гонки» и литературные чтения «Я страной своей горжусь, ее имя – Беларусь!».

Централизованная библиотечная сеть Шкловского района (г. Шклов, ул. Советская, д. 2). Тема: «Библионочь-2023».

Праздничная программа была наполнена увлекательными площадками, среди которых гастрономическая «У травницы Ирины» (фитобар) и игровая «Нескучная библиотека», мастер-класс по изготовлению книжной закладки, занимательный библиоквест «В таинственных лабиринтах библиотеки», состоялся показ кукольного представления «Читай-теремок», работала фотозона «Я люблю библиотеку», арт-выставка «Подарок любимой библиотеке». В рамках 100-летнего юбилея Шкловской центральной библиотеки состоялась литературная гостиная «Библиотека собирает друзей», на которую были приглашены все желающие.

Таким образом, все неравнодушные белорусы смогли присоединиться к международной акции «Библионочь-2023» и в очередной раз проявить свою любовь к книге, чтению и библиотеке.

Наталля Карнейчук

**Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі**

Вольга Какшынская

**Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі**

ЛЕПШЫЯ З ЛЕПШЫХ XXXI РЭСПУБЛІКАНСКАГА КОНКУРСУ «БІБЛІЯТЭКА – АСЯРОДАК НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ»

14 красавіка 2023 г. у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі (НББ) у анлайн-рэжыме былі падведзены вынікі XXXI Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2022 год.

Конкурс праводзіцца штогод сярод публічных бібліятэк краіны ў два этапы (абласны і рэспубліканскі) па чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую працу», «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацыі ў сферы бібліятэчнай справы». Спачатку пераможцаў вызначылі ў абласных бібліятэках, цэнтралізаванай сістэме дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска, цэнтралізаванай сістэме дзіцячых бібліятэк г. Мінска, і толькі пасля конкурснай работы ацаніла журы на рэспубліканскім узроўні.

У склад журы конкурсу ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэм публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска.

У конкурсе прынялі ўдзел 39 публічных бібліятэк краіны: 17 цэнтральных бібліятэк і 22 бібліятэкі-філіялы.

Вызначэнне пераможцаў XXXI Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» адбывалася з дапамогай пісьмовага галасавання членаў журы. Напярэдадні пасяджэння кожны член журы запойніў ліст галасавання, у якім былі пералічаны ўсе работы па кожнай з намінацый, адзначыў месца (першае, другое і трэцяе), якое неабходна прысудзіць вылучанай ім рабоце і прапанаваў бібліятэкі да заахвочвання. У мэтах атрымання аб'ектыўнай

адзнакі члены журы не ацэньвалі матэрыялы сваёй вобласці.

Каб атрымаць найбольш аб'ектыўную адзнаку і ўлічыць усе выбары, зробленыя членамі журы, кожнаму выбару было прысвоена пэўнае значэнне: «заахвоціць» – 1, «3 месца» – 2, «2 месца» – 3, «1 месца» – 4. Выбар пераможцаў вызначаўся праз вылічэнне сярэдніх балаў. Тыя работы, што атрымалі найбольшы сярэдні бал, былі прапанаваны да ўзнагароджання.

Год ад года бібліятэкі дэманструюць усё больш высокі інфарматыўны ўзровень, культуру падачы матэрыялаў. Практычна кожная конкурсная работа змяшчала ўласныя распрацоўкі (праграмы, праекты, спасылкі на інфармацыйныя рэсурсы), рэкламную і інфармацыйную прадукцыю; суправаджалася электроннымі прэзентацыямі, відэаматэрыяламі, гульнівымі праграмамі, сцэнарыямі і г. д. Вельмі ўразіў і пакінуў самыя найлепшыя водгукі ў членаў журы высокі мастацкі ўзровень прац удзельнікаў.

Па выніках конкурсу дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеняў былі адзначаны 26 публічных бібліятэк, 4 бібліятэкі прадстаўлены да заахвочвання. Пераможцы атрымаюць узнагароды адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь № 118 ад 26.05.2023 г. «Аб выніках XXXI Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Бібліятэкі-дыпламанты першай, другой і трэцяй ступеней атрымаюць грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічынь адпаведна; бібліятэкі, прадстаўленыя да заахвочвання – 10 базавых велічынь.

Паведамім пра асноўныя дасягненні бібліятэк-пераможцаў, якія атрымалі дыпло-

мы першай ступені ў кожнай намінацыі. Да ведацца аб усіх пераможцах конкурсу можна на партале НББ: <https://www.nlb.by>.

Лідарам па колькасці прадстаўленых работ стала **намінацыя «За падтрымку і развіццё чытання»** – 12 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк заняла ДУК «Астравецкая раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці за папулярнызацыю кнігі і чытання сярод гараджан рознага ўзросту і рэалізацыю мэтавай праграмы «Пазнай Астравеччыну»; стварэнне муралаў літаратараў – партрэтаў найбольш вядомых пісьменнікаў і арганізацыю тэатралізаваных пастановак іх твораў; стварэнне ў бібліятэцы інсталяванай краязнаўчай экспазіцыі і адкрыццё Жалудовай кавярні пры бібліятэцы.

Супрацоўнікі бібліятэкі актыўна займаюцца папулярнызацыяй творчасці беларускіх аўтараў. Для чытачоў арганізавана «Майстэрня паэтычнага чытання», творчая сустрэча «Зямелькі роднай талент і натхненне» са Станіславам Валодзькам – беларускім паэтам, земляком, членам Саюза пісьменнікаў Беларусі; праведзены акцыя «Чытаючы аўтобус», айстопер-акцыя «Вершы крочаць па планеце», краязнаўчая квэст-гульня «Пазнай Астравеччыну праз кнігу», літаратурныя падарожжы, турніры эрудытаў; распрацаваны цыкл літаратурна-краязнаўчых мерапрыемстваў «У культуры краю – душа народа».

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, лепшай стала *Елкаўская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Зэльвенская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за распрацоўку і рэалізацыю літаратурна-адукацыйнага праекта «Я гэты край Радзімаю заву». Праект складаецца з некалькіх блокаў, адзін з якіх прысвечаны папулярнызацыі творчасці беларускіх пісьменнікаў і паэтаў. Варта адзначыць ЧыТАЙпраспект «Літаратурная палітра» з шэрагам сацыякультурных мерапрыемстваў: літаратурны марафон «Чараўнік беларускага слова», паэтычны калейдаскоп «Зямля мая, нябёсаў родных сін»; спецыяльны цыкл заняткаў «Адкуль кніга на Беларусь прыйшла»; Дзень чытача беларускай кнігі; гучныя чытанні «Чытаем разам, чытаем услых!»; літаратурнае караоке «Край Радзімы навекі любімы» і г. д.

У **намінацыю «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем»** бібліятэкамі было даслана 11 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджана *Навагрудскай бібліятэцы сямейнага чытання – філіялу ДУК «Навагрудская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за плённую працу па падтрымцы традыцый сямейнага чытання. Бібліятэкай наладжаны цесныя сувязі з дашкольнымі і агульнаадукацыйнымі ўстановамі. Казачны куфэрак створаны для дзіцячых садкоў горада, для дзяцей малодшага школьнага ўзросту ў межах арт-студыі «Фабрыка ідэй» арганізавана творчая прастора «Карагод лялек». З дзецьмі сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту ў рамках праекта «Чытай пра край» вядзецца работа па выхаванні грамадзянскасці і патрыятызму, высокіх маральных якасцей, эстэтычнага густу; арганізавана серыя анлайн-трансляцый «Горад чытае пра свае» ў сацыяльных сетках установы; цыкл сустрэч у бібліятэцы «Чытаем добрыя кнігі».

Бібліятэка цесна супрацоўнічае з праваслаўнай царквой у межах мэтавай праграмы «Духоўнасць і кніга», ладзіць Чэмпіянаты па чытанні ўслых, забяспечвае функцыянаванне каворкінга «З татам нам цікава» і пальчыкавага тэатра, праводзіць для чытачоў гульні, вечарыны, казачныя карнавалы і г. д.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, лепшай прызнана *Александрыйская сельская бібліятэка ДУК «Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка Шклоўскага раёна» Магілёўскай вобласці* за змястоўную і шматгранную працу з дзецьмі па інавацыйным праекце летніх чытанняў «КНИГОсветное путешествие». Праект накіраваны на арганізацыю летняга адпачынку дзяцей і падлеткаў праз гульню, кнігу і творчасць. Асновы малюнка, жывапісу, скрапбукінга і батыку дзеці засвойваюць у аматарскім аб'яднанні «АРТ-ДЭКОР», які неаднаразова становіўся прызёрам міжнародных, рэспубліканскіх, абласных і раённых творчых конкурсаў.

Бібліятэкар імкнецца стварыць умовы для ўсебаковага развіцця дзяцей: ладзіць мерапрыемствы, накіраваныя на выхаванне любові да родных мясцін і гонару за сваіх землякоў; актыўна займаецца экалагічным, духоўным і сямейным выхаваннем з дзецьмі і падлеткамі, папулярнызацыяй здаровага ладу жыцця, папярэджаннем правапарушэнняў; дапамагае падлеткам зрабіць усвядомлены выбар будучай прафесіі.

У **намінацыю «За пошукавую і даследчую працу»** бібліятэкамі было прадстаўлена 9 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджана *Гродзенскай гарадской цэнтральнай бібліятэцы імя А. Макаёнка ДУК «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна»* за стварэнне электроннага інфармацыйнага рэсурсу – інтэрактыўнай карты-энцыклапедыі «Godonim Hrodna» (2021–2022), якая адлюстроўвае ўсе аб’екты гісторыка-культурнай спадчыны і сучасныя славутасці на тэрыторыі г. Гродна, знаёміць з лёсамі людзей і падзеямі, у гонар якіх названы вуліцы, плошчы, праспекты і завулки.

Для работы з рэсурсам былі выкарыстаны даведачныя і краязнаўчыя рэсурсы бібліятэкі, афіцыйныя сайты прадпрыемстваў і арганізацый, друкаваныя выданні і электронныя публікацыі часопісў і газет, працы гісторыкаў, краязнаўцаў і г. д. У выніку атрымаўся цудоўны рэсурс, карысны ўсім, хто цікавіцца гісторыяй г. Гродна ў разрэзе яго гаданіміі, мае намер наведваць яго ў якасці турыста або з’яўляецца жыхаром, які любіць родны горад і хоча ведаць яго гісторыю і сучаснасць.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк лепшай адзначана *Сасноўскай сельскай бібліятэка ДУК «Віцебская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма»* за пошукавую і даследчую працу па вывучэнні малой радзімы і стварэнні гісторыка-публіцыстычнага нарыса «Памяці жыць!.. Старонкі гераічнага мінулага сасноўскага краю», дзе падрабязна адлюстраваны акупацыйны рэжым, а таксама станаўленне, развіццё і дзейнасць партызанскага, падпольнага руху на тэрыторыі в. Сасноўка і прылеглых вёсак у гады Вялікай Айчыннай вайны.

У аснову нарыса ляглі ўспаміны старажылаў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, публікацыі з газет і часопісаў аб баявых дзеяннях на тэрыторыі краю, успаміны былых вязняў, жыхароў акупаваных вёсак, архіўныя матэрыялы. Фарміраванне грамадзянскай актыўнасці, каштоўнасцей адносінаў да падзей Вялікай Айчыннай вайны на прыкладах гераізму партызан і падпольшчыкаў – галоўная мэта нарыса.

У намінацыі «**За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы**» на разгляд журы было даслана 7 работ.

На першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк намінавана *Дзіцячая бібліятэка-філіял імя А.С. Пушкіна УК «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Магілёва»* за стварэнне інфармацыйнага

краязнаўчага рэсурсу «Дзецям аб Магілёве», які з’яўляецца візітнай карткай бібліятэкі. Эксклюзіўны медыяпрадукт па краязнаўстве ўяўляе сабой імправізаваную геаграфічную карту-пазл г. Магілёва з нанесенымі на яе тэматычнымі малюнкамі. Клікаючы на патрэбную карцінку, дзіця самастойна або пры дапамозе дарослага мае магчымасць атрымліваць неабходную інфармацыю, звязаную з г. Магілёвам. Інтэрнэт-рэсурс пастаянна папаўняецца і на сённяшні дзень складаецца з дзевяці раздзелаў.

Станоўчым вынікам рэалізацыі праекта з’яўляецца павышэнне іміджу бібліятэкі шляхам прадстаўлення матэрыялаў у найбольш сучаснай форме, што з’яўляецца пацвярджэннем развіцця бібліятэкі і выкарыстання ёю тэхнічных сродкаў для папулярызацыі кнігі, чытання і прыцягнення юных карыстальнікаў і іх бацькоў у бібліятэку.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, на конкурс была заяўлена толькі адна работа *Сасноўскай сельскай бібліятэкі-клуба ДУК «Смаргонская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці*, якая і была адзначана членамі журы. Бібліятэкар прадставіла комплексную работу па арганізацыі абслугоўвання чытачоў сваёй мясцовасці з выкарыстаннем як інавацыйных бібліятэчных, так і клубных форм работы.

Сваю дзейнасць бібліятэка-клуб арганізуюе з дапамогай краязнаўчага бібліягіда «Кола гісторыі, ці вандроўка па родным краі», у межах якога быў створаны фальклорна-этнаграфічны пакой «Бабулін кут». Для папулярызацыі пакой бібліятэкар распрацавала анлайн-віктарыну «Скарбы бабулінага куфра», якая размешчана на сайце раённай бібліятэкі; стварыла краязнаўчы электронны даведнік «Вытокі свае вывучаем»; выкарыстоўвае інавацыйныя формы работы пры абслугоўванні чытачоў: бібліятэксі «САСНОЎКАТУР.ВУ», краязнаўчы мабіаграф «Таямніцы навакольных вёсак», паскрыптум-дайджэст «Дзённік сасноўскага падарожніка» і г. д.

І зноў конкурс працягваецца... Наперадзе вялікая і цікавая работа па набыцці новых каштоўных напрацовак і прафесійнага вопыту ў справе адраджэння нацыянальнай культуры, гісторыі, літаратуры, мовы, фальклорна-этнаграфічнай спадчыны.

Summary

The article summarizes the XXXI Republican contest “Library – center of national culture”.

Заведующая сектором
Национальной
библиотеки Беларуси

КУДА ЕДЕТ БИБЛИОБУС?

Библиобус, он же передвижка, передвижная библиотека, мобильная библиотека, библиомобиль, автобиблиотека, инфомобиль, библиотечный автобус – незаменимая форма нестационарного библиотечного обслуживания. На протяжении 17 лет библиобусы курсируют по отдаленным и малонаселенным пунктам нашей страны, доставляя не только книги, журналы, но и возможность общения, участия в социокультурных мероприятиях, пользования оргтехникой (в том числе с выходом в Интернет).

С конца 2022 г. в Республике Беларусь насчитывается 106 библиобусов: 105 на базе районных сетей библиотек и 1 – на базе городской сети (Бобруйск). Охват населения нестационарным библиотечным обслуживанием неравномерен. Согласно данным государственной библиотечной статистики (Интегрированного банка данных учреждений культуры), только в Брестской и Гродненской областях библиобусы работают во всех районах (рис. 1).

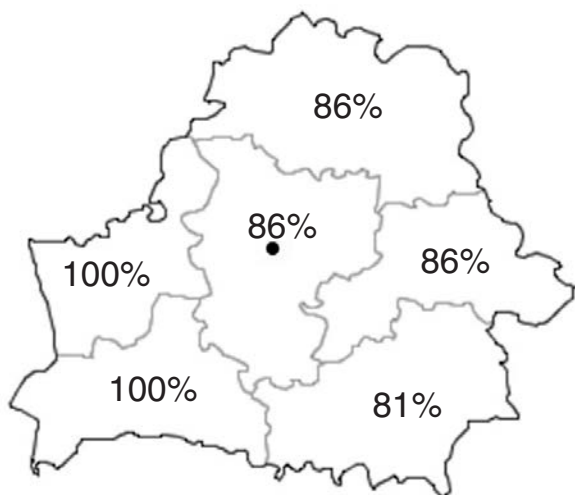

Рис. 1. Охват районов нестационарным библиотечным обслуживанием (по областям)

В реальности обеспеченность районных библиотечных сетей библиобусами ниже. В Борисовском, Молодечненском и Слуцком районах Минской области, например, в течение всего 2022 г. библиобусы были на ремонте, выездов не осуществляли, и, соответственно, библиотечное обслуживание для жителей 770 отдаленных населенных пунктов было недоступно. В Чаусском районе Могилевской области библиобус проработал несколько дней за весь год. В Гомельском, Ельском, Речицком и Хойникском районах Гомельской области, Вилейском, Крупском, Мядельском и Смолевичском районах Минской области также сложилась ситуация, когда автомобиль, который числится на балансе библиотеки, был полностью неисправен. В данных случаях местные исполнительные власти выделяли автотранспорт для обеспечения стабильного нестационарного библиотечного обслуживания в регионе либо сами библиотекари, радея и переживая за свое дело, проявляли инициативу, привлекая к организации передвижных библиотек общественность. Так куда же едет библиобус?

До конца прошлого года библиобусы разъезжали по 1007 маршрутам (-4,6% относительно 2021 г.) (рис. 2). В среднем один библиобус имел 9–10 маршрутов. Наибольшее количество маршрутов (25) у библиобуса в Несвижском районе, наименьшее (2) в Смолевичском районе Минской области.

В 2022 г. библиобусы совершили по своим маршрутам 8209 выездов, что составило 76% от запланированного. В среднем один библиобус в прошлом году совершил 77 выездов. Наибольшее количество (214) у библиобуса в Могилевском районе, наименьшее (8) в Осиповичском районе Могилевской области.

Интенсификация работы библиобусов в 2022 г. происходила только в Витебской об-

ласти: там на 5,8% по сравнению с 2021 г. произошло увеличение всех основных показателей. В Гродненской и Могилевской областях наблюдается обратное: все основные показатели оказались ниже их значений в 2021 г., особенно выделяется в этом плане Гродненская область, где они снизились в среднем на 10%, хотя по-прежнему являются самыми высокими в стране (рис. 3).

Несмотря на некоторое увеличение количества населенных пунктов, попавших в зону обслуживания библиобусами в прошлом году (+ 46), а следовательно, и числа жителей – потенциальных пользователей их услугами (+ 2910 человек) – на 10% по сравнению с 2021 г. уменьшилось количество читателей, обслуженных библиобусами, составив 33 232 человека.

В среднем на один библиобус приходилось 314 пользователей. Максимальное количество (1016 человек) воспользовались услугами библиобуса в Гродненском районе. Минимальное (20 человек) в Воложинском районе Минской области (рис. 4).

Самые активные посетители передвижных библиотек в Гомельской области, там 1 читатель воспользовался их услугами в среднем 7 раз, пассивнее всего жители Минского региона, там на 1 читателя приходится в среднем 3 посещения библиобуса. Общее количество посещений библиобусов в прошлом году составило 183 682 (рис. 5).

Количество пользователей и их посещений библиобусов с каждым годом снижается в среднем на 5%. Судя по такой тенденции, через 20 лет библиобусам вообще не к кому будет ехать. И не на чем. Потому как техническое состояние библиотечного автопарка, пожалуй, самый наболевший вопрос. Их оснащенность по-прежнему не соответствует

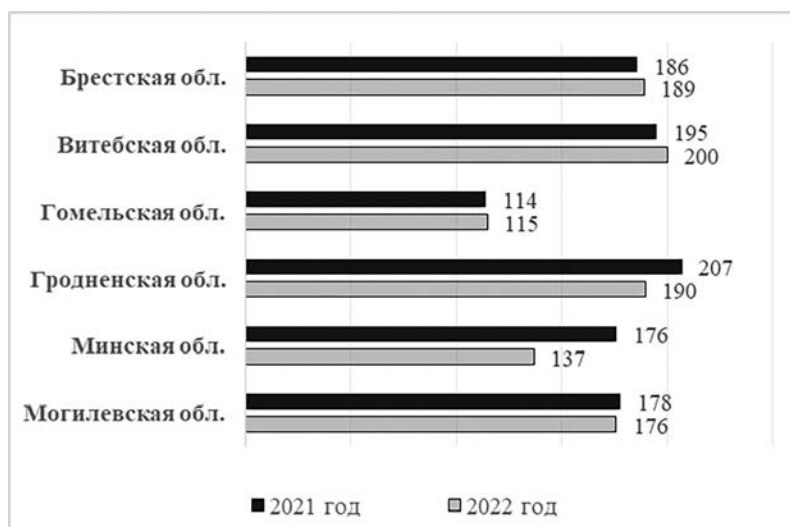

Рис. 2. Динамика количества маршрутов движения библиобусов (по областям)

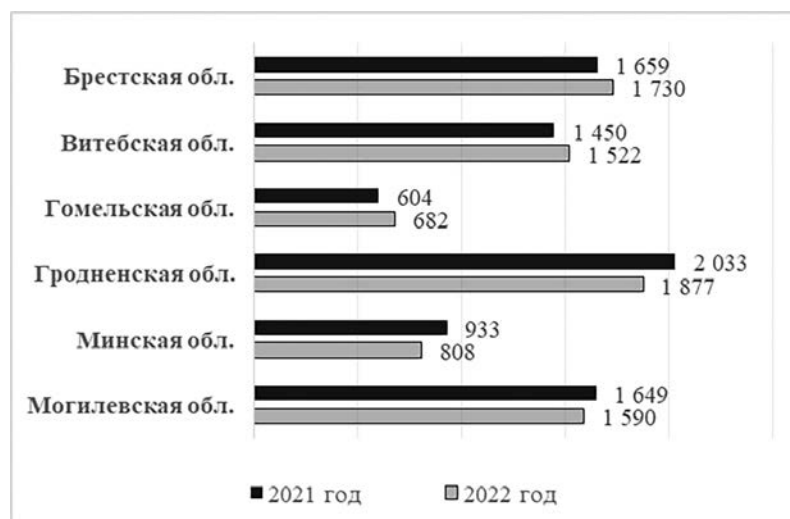

Рис. 3. Динамика фактического количества выездов библиобусов (по областям)

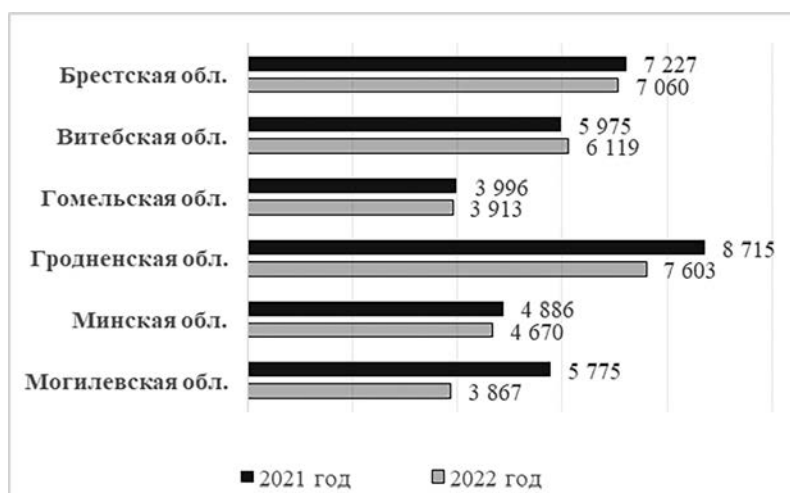

Рис. 4. Динамика количества пользователей, обслуженных библиобусами (по областям)

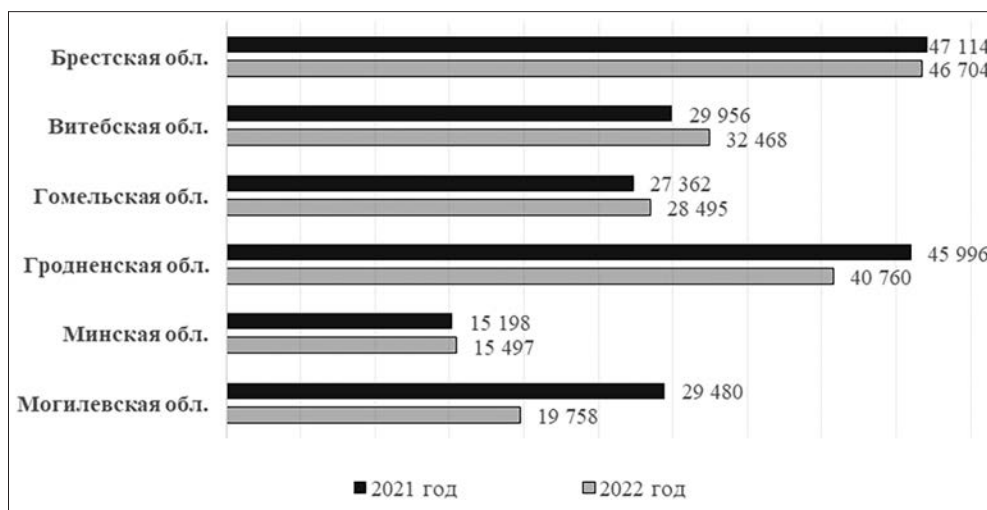

Рис. 5. Динамика количества посещений библиобусов (по областям)

минимальным требованиям, предложенным в «Руководстве по мобильным библиотекам» IFLA – средний срок службы транспортного средства должен составлять 10 лет (на конец 2022 г. средний срок эксплуатации библиобусов составлял 13 лет).

За последние годы автопарк значительно устарел: 77,8% автомобилей, используемых в качестве библиобусов в Беларуси, были выпущены свыше десяти лет назад, 13,2% – от пяти до десяти лет, и 9% выпущены менее пяти лет назад.

Обновление автопарка идет крайне медленно и требует системного подхода, из-за низкой эффективности точечных решений на местах и накопительного характера проблемы. В перспективе это приведет к увеличению времени простоя и снижению общего качества обслуживания.

В 2022 г. общее количество дней простоя транспортных средств, обеспечивающих нестационарное библиотечное обслуживание в Республике Беларусь, составило 5419 дней (2021 г. – 4169 дней). В среднем на один библиобус – 51 день простоя. Основной причиной является технический износ автомобилей с соответствующими ремонтными работами – в среднем, на один библиобус это 29 дней. По причине социальной обусловленности (сезонные больничные, отпуска, социальные обязательства) библиобусы в среднем не работали по 17 дней. Несвоевременное выделение топлива на нужды библиобусов стало причиной простоя каж-

дого из них в среднем 5 дней в году.

Самыми «рабочими» оказались библиобусы Брестской области – 7,6% от всего количества библиобусов, оказавшихся в ситуации простоя. Минская область показывает худший результат – 34,6% (табл.).

Таблица. Причины простоя библиобусов

Название области	Ремонт автомобиля	Нехватка топлива	Социальные факторы	Всего дней простоя
Брестская	111	46	253	410
Витебская	590	152	162	904
Гомельская	190	88	217	495
Гродзенская	131	4	537	672
Минская	1 358	145	370	1 873
Магілёўская	674	118	273	1 065
Всего дней простоя	3 054	553	1 812	5 419

Предположение о неизбежном исчезновении библиобуса как формы нестационарного библиотечного обслуживания является, конечно, весьма радикальным, но очевидным, если основываться только на данных библиотечной статистики. Значимую роль играет и социально-демографическая ситуация в конкретном регионе. Так или иначе, люди на селе жили, живут и будут жить. Могут меняться маршруты, расписание, но библиобусу всегда будет куда ехать, если его где-то будут ждать.

Summary

The article presents an analysis of non-stationary library services for residents of the Republic of Belarus for the period from 2021 to 2022.

РЕКВИЕМ СОЖЖЕННЫМ ДЕРЕВНЯМ

Марафон библиотек Могилевской области к 80-летию Хатынской трагедии

**Главный библиотекарь
Могилевской областной библиотеки
им. В.И. Ленина**

Могилевская областная библиотека им. В.И. Ленина имеет определенный опыт организации и проведения крупных корпоративных мероприятий патриотической направленности. Совместными усилиями библиотекарей области создан информационный ресурс «Живая память поколений», представленный на всех библиотечных сайтах и на официальном сайте Могилевского областного исполнительного комитета. В 2022 г. было организовано проведение областного патриотического марафона «Мы будем чтить ваш подвиг вечно», приуроченного ко Дню Победы и Дню Независимости Республики Беларусь [1, с. 3]. Практика подтвердила эффективность совместной работы, и к 80-летию Хатынской трагедии было объявлено о проведении областного марафона «Реквием сожженным деревням».

«Партизанская война имеет свои преимущества: она дает нам возможность истреблять все, что восстает против нас». Так 16 июля 1941 г. на совещании с руководителями рейха Гитлер фактически стер границы между борьбой с народными мстителями и убийством мирного населения на оккупированной территории СССР. Ценой этих слов стали тысячи жизней белорусов и сотни сожженных деревень. 186 деревень не смогли возродиться и исчезли с лица Земли навсегда, так как были уничтожены со всеми жителями, включая матерей и грудных детей, немощных стариков и инвалидов.

Особо усердствовали в «борьбе с бандами» головорезы из зондеркоманды штурмбанфюрера СС Оскара Дирлевангера. После боя или партизанской диверсии они приходили в деревню, сжигали ее и убивали всех жителей. Кровавым подразделением Дирлевангера сожжено более 180 деревень, убито свыше 30 тыс. мирных белорусов. Они продолжали жечь деревни и убивать жителей, даже если не получали такого приказа. Так 19 июля 1942 г. полностью была сожжена д. Ветренка Быховского района в 260 дворов, убито 287 жителей, хотя батальон получил приказ найти сбитый самолет.

Хатынь, сожженная 22 марта 1943 г. карательным отрядом Дирлевангера, стала символом трагедии всех белорусских деревень и страданий ни в чем не повинных мирных

жителей – жертв бесчеловечной расправы нацистов и их пособников.

Это история только одной белорусской деревни. Подобные Хатыни были в каждом регионе. В деревне Борки Кировского района 15 июня 1942 г. проведена самая крупная за всю историю Великой Отечественной войны операция по уничтожению мирных жителей. Карательный отряд Дирлевангера за один день расстрелял и сжег 2027 мирных жителей деревни Борки и шести прилегающих поселков. В Национальном архиве Республики Беларусь сохранилось его донесение: «Высшему начальнику СС и полиции г. Могилев. Вчерашняя операция против деревни Борки прошла без сопротивления с противником. Деревня сразу же была окружена и занята. Жители, которые пытались бежать, – расстреляны...».

Хатынь и Борки стали прототипами уничтоженных деревень для художественно-документальных фильмов и книг. О невыносимой боли, которую несет война, о трагедии сожженных деревень в своих книгах «Каратели», «Я из огненной деревни» сказал Алесь Адамович. Трагические события июня 1942 г., описанные в «Хатынской повести» А. Адамовича, положены в основу художественного фильма «Иди и смотри» Элема Климова. Буктрейлер на «Хатынскую повесть» создали специалисты Могилевской областной библиотеки и разместили на YouTube-канале учреждения.

Александр Григорьевич Лукашенко на траурном митинге, посвященном 80-летию Хатынской трагедии, отметил, что в каждом уголке Беларуси есть история своей Хатыни: «Больно осознавать, сколько новых жизней так и не появилось на свет, сколько детей не повзрослело, сколько судеб оборвалось из-за безумных идей, слепой ненависти и кровавой жестокости». Долг ныне живущих перед павшими – бережно хранить память о тех страшных событиях и не дать беде разыграться вновь.

С целью сохранения памяти о трагических событиях Хатыни и сотен сожженных деревень Беларуси Могилевской областной библиотекой им. В. И. Ленина с 13 по 26 марта 2023 г. организовано проведение областного марафона «Реквием сожженным деревням», в котором приняли участие все публичные библиотеки области. На сайтах библиотек за единым баннером опубликованы планы мероприятий с указанием места проведения и времени.

В рамках марафона были организованы выставки, тематические экспозиции в библиотеках и социокультурных учреждениях регионов, проведен комплекс мероприятий: акции, часы памяти, часы истории, организовано посещение мемориалов, встречи с очевидцами тех событий, историками, которые рассказали о трагедии сожженных деревень, геноциде белорусского народа в годы Великой Отечественной войны. Отдельный блок мероприятий подготовлен для размещения в виртуальной среде: на YouTube, и TikTok, социальных сетях Instagram, «Одноклассники», «ВКонтакте».

В библиотеках, учреждениях образования, на предприятиях, для жителей малонаселенных деревень проводились презентации книг «Геноцид белорусского народа», «Геноцид белорусского народа. Лагеря смерти», созданных на основе материалов и документов, полученных Генеральной прокуратурой Республики Беларусь в рамках уголовного дела по факту геноцида белорусского народа в годы войны.

Только в областной библиотеке было проведено 22 мероприятия, участниками которых стали 792 человека: студенты Белорусского института правоведения, учащиеся электротехнического, политехнического, медицинского колледжей, Могилев-

ского государственного областного лицея № 3, ученики старших классов средних школ № 2, 15, 40, 45 г. Могилева, воспитанники Могилевской государственной школы закрытого типа и других учебных заведений города.

Урок памяти «Хатынская повесть Сергея Селиханова», который знакомил с историей создания мемориального комплекса «Хатынь», собрал наибольшее количество участников. Скульптор, народный художник БССР Сергей Селиханов прошел фронтовыми дорогами от Москвы до Берлина и по-особому переживал военные события. За скульптуру «Непокоренный человек» – символ величайшей трагедии, без которого невозможно представить Беларусь, – он стал первым белорусским художником, удостоенным Ленинской премии СССР.

К марафону активно подключились библиотеки области: было проведено более 300 мероприятий для почти 6,5 тыс. посетителей всех возрастов. Участниками мероприятий стали представители районных и городских властей, ответственные за воспитательную и идеологическую работу. Для учащихся Бобруйского государственного аграрно-экономического колледжа централизованной библиотечной системой г. Бобруйска проведен час истории «Хатынь. Трагедия. Память» с участием старшего помощника прокурора П.Н. Пригара, заместителя командира 147-го зенитного ракетного полка подполковника А.И. Красногира, ветеранов Бобруйского союза десантников и руководителя по военно-патриотическому воспитанию колледжа С.С. Гончарова.

Во всех библиотеках и важных социокультурных учреждениях регионов орга-

Час истории Хатынь. Трагедия. Память ГБ №7 им. А.А. Шогенцукова УК ЦБС г. Бобруйска

низовывались выставочные комплексы, проводились тематические мероприятия: «Хатынь – святыня национальной памяти» в фойе Глусского Центра культуры и досуга «Орион»; «Хатынь... Помнить, нельзя забыть!» в кинотеатре «Криница» г. Горки. Интерактивную площадку «Забвению не подлежит», организованную Кличевской районной библиотекой в средней школе № 1 им. Героя Советского Союза П.А. Кривоноса посетил Министр образования Республики Беларусь А.И. Иванец.

Судьбу Хатыни разделили десятки деревень и поселков Могилевщины. В рамках марафона важно было донести до участников, что в каждом районе Могилевской области есть своя Хатынь. Только в Бобруйском районе 17 деревень были сожжены полностью, а восемь – частично. 23 мая 1943 г. гитлеровцы сожгли д. Витава Хотимского района, а ее жителей за связь с партизанами отправили в Рославльский концлагерь.

Деревни Брицаловичи, Осовок, Маковье, Большая Горожа, Май Осиповичского района – сестры Хатыни. В январе 1943 г. немцы полностью сожгли д. Брицаловичи, все 144 дома. В огне и от пуль карателей погибли 676 жителей. Житель деревни Иван Потапейко, который в это время находился в партизанском отряде, рассказал, что переводчик осткомендатуры заверил жителей, что немцы только заберут скот, а людей не тронут. Это стало причиной того, что партизаны без боя отошли от деревни. А немцы согнали жителей в два дома и два сарая и подожгли. Тех, кто пытался бежать, тут же расстреливали. Кто по старости или по болезни не смог быть в месте сбора, были убиты на месте. Чудом выжившие в огне люди бежали в лес и там их обмороженными находили партизаны. В ходе урока-реквиема «Звонят колокола Хатыни» участники мероприятия узнали о Хатыни и разделивших ее судьбу деревнях Осиповичского района, минутой молчания почтили память жертв трагедии.

Сотрудники Круглянской централизованной библиотечной системы приняли участие в районном проекте гражданской инициативы «Боль без срока давности» по увековечиванию памяти жителей д. Берёзка Круглянского района, сожженной в октябре 1942 г.: занимались поиском информации, распечаткой фотографий, архивных документов, подтверждающих факты зверств фашизма, оформлением «хаты-музея», наведением порядка на прилегающей территории.

В библиотеках Глусского района вспоминали о массовом расстреле евреев на Мыслочанской горе, зверском убийстве Оли и Володи Чалапан из села Амур, которым на тот момент не исполнилось и четырех лет. Среди 186 невозрожденных белорусских деревень – Парщаха, Белая, Осы, Колесы, Мосты, Толстый Лес...

Посетители Шалаевской библиотеки-клуба Кировского района после тематического мероприятия посетили братскую могилу, где захоронены 286 детей, женщин и стариков села Збышин, замученных и заживо сожженных 21 июня 1942 г. головорезами Дирлевангера. Воспоминания жителей, которым чудом удалось спастись, опубликованы в документальном сборнике «Я из огненной деревни» А. Адамовича, Я. Брыля и Ю. Колесника.

В мае 1942 г. у д. Суша партизаны устроили засаду и в перестрелке убили несколько немецких солдат. Через несколько дней немецкий карательный отряд сжег близлежащие деревни Суша, Ольховка, Вязень и Селец. В этот раз жители не пострадали, потому что прятались в лесу. Люди выкопали землянки и стали там жить, но через два месяца, в июле, каратели вернулись, расстреляли всех жителей, а их тела сбросили в яму. Библиотекари Кличевской библиотечной системы рассказали о Хатыни, о трагедии деревень своего района, которые после войны не возродились.

Библиотекарь Маховской библиотеки Могилевского района организовали встречу с жительницей сожженной деревни Пустой Осовец Надеждой Миновной Протасовой. Пока живы свидетели тех страшных событий, важно услышать от них об увиденном и пережитом.

В рамках марафона было организовано посещение мемориалов, памятных знаков на местах сожженных деревень. Библиотекарь Техтинской библиотеки Бельничского района совместно со школой организовала посещение памятного знака в лесу у д. Пильшичи, где были расстреляны пять пленных красноармейцев и 22 жителя деревни. У памятного знака библиотекарь зачитала воспоминания Марии Ковалевой (Глобус), бывшей узницы Бельничского гетто, которая выжила и рассказала о пережитых ужасах.

В работе с детьми и молодежью активно использовались современные информационные технологии. Специалистами Дрибинской библиотечной сети с помощью сервиса Google Карты создана интерактивная карта

«Сожженные деревни Дрибинщины», разработана онлайн-викторина «Хатынь: трагедия и память» и размещена в социальной сети Instagram. Молодыми специалистами для социальной сети TikTok созданы тематические видеоролики.

Библиотекарями Климовичского района запущены челленджи «80-летию Хатынской трагедии», которые размещены в социальных сетях и на YouTube-канале библиотеки. В социальной сети «ВКонтакте» организовали поэтические чтения «О боли Хатыни в стихах», сетевую акцию «Памяти Хатыни посвящается...».

Кировская районная библиотека организовала конкурс чтецов «Звучат колокола Хатыни», в котором приняли участие 64 жителя района разного возраста. Кричевской районной библиотекой проведен поэтический марафон «Помним: 80 лет Хатынской трагедии». Видеоролики представлены на сайте учреждения. Силами библиотекарей и членов народного любительского объединения «Литературная гостиная “Крынічка”» Костюковичской районной библиотеки им. И. Чигринова проведен поэтический реквием «Гудят колокола Хатыни», участниками которого стали учащиеся районной гимназии, местные поэты С. Даськова, Т. Грищенко, Т. Леоненко, а также Н. Азаренко, член Союза писателей Беларуси.

Представить страшно, как выглядела Беларусь после освобождения. Власти проводили титаническую работу, чтобы не только одеть, накормить и дать кров десяткам тысяч пострадавшим, но и определить точные масштабы разрушений и количество погибших. Перед самым освобождением нацисты уничтожали следы преступлений, раскапывали места массовых захоронений и сжигали тела погибших. Иной раз количество жертв определялось по объему пепла. Невозможно

было установить и точное количество сожженных деревень и поселков, тем более что многие из них фашисты жгли по несколько раз. Сведения о них можно найти в электронной базе данных «Белорусские села, разрушенные в годы Великой Отечественной войны 1941–1944 гг.», которая создана Департаментом архивов и делопроизводства Министерства юстиции совместно с Национальным архивом и Белорусским фондом мира при поддержке Российского фонда содействия актуальным историческим исследованиям «Историческая память».

Основной массив информации корпоративной базы данных «Живая память поколений», созданной специалистами Могилевской областной библиотеки, составляют воспоминания более тысячи ветеранов, участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны – уроженцев и жителей Могилевской области. В разделе «Я помню» в том числе содержатся воспоминания очевидцев сожжения деревень: Анны Синицы из Кировского района, Якова Макарова из д. Студенка Быховского района, Веры Василевской из Бобруйского района: *«Я мало что помню. Прошло столько лет. Война осталась в памяти как нечто ужасное, страшное. Сразу вспоминается невыносимый голод, красные зарева от спаленных деревень. Выйдешь на улицу – Каменка горит. Через некоторое время смотришь – Новоселки горят...»*.

События Великой Отечественной войны врезались в генетическую память белорусского народа. Мероприятия областного марафона «Реквием сожженным деревням» были направлены на сохранение и популяризацию исторической правды о войне, о сожженных деревнях и уничтоженных мирных жителях. Это способствует воспитанию непримиримости к любым видам агрессии, формирует стремление белорусов сохранять мир, отстаивать свою независимость и плодотворно развиваться.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Дятлова, Г.** Мы будем чтить ваш подвиг вечно / Галина Дятлова // *Бібліятэчны свет*. – 2022. – № 4. – С. 3–8.

Summary

The article sums up the results of the regional marathon “Requiem for the Burnt Villages” organized on the initiative of the Mogilev Regional Library V.I. Lenin.

КНИГА ТВОРЧАСЦЬ ВЕДЫ

Дырэктар
Клімавіцкай
бібліятэчнай сеткі

Сучасная бібліятэка сёння – гэта не проста абанемент і чытальная зала, а цэлы комплекс паслуг, здольны зацікавіць самага патрабавальнага наведвальніка. Таму прыклад – Клімавіцкая гарадская бібліятэка № 1, якая з’яўляецца неад’емнай часткай жыцця мікраараёна нашага горада.

Сваю культурна-асветніцкую дзейнасць бібліятэка пачала ў далёкім 1949 г. Вось ужо больш за 70 гадоў яна адкрывае дзверы для сваіх добрых чытачоў – людзей розных узростаў, прафесій, інтарэсаў. Акунуцца ў разнастайны кніжны свет і выбраць упадабанаю кнігу для душы ці творчасці заўсёды дапамогуць добразычлівыя бібліятэкары Алена Віктараўна Севярынава і Ганна Іванаўна Цыганкова. Ім удалося рэалізаваць разнапланавыя культурныя праекты, якія не толькі пашырылі межы прафесійнай дзейнасці, але і спрыялі прыцягненню жыхароў раёна да чытання.

Звыш 25 гадоў радуе клімавічан літаратурнае аб’яднанне «Кнігалюб». Тут можна адпачыць усёй сям’ёй. Бібліятэкары запрашаюць на пасяджэнні рознай тэматыкі: дні сямейнага чытання, лабараторыі творчасці, вечары духоўнай культуры, літаратурныя гадзіны і кампазіцыі. Часцей за ўсё на сустрэчы приходзяць мамы з дзецьмі. Але супрацоўнікі стараюцца, каб сямейную гасціную наведвалі і іншыя члены сям’і. Так, на вечары адпачынку «Наша дружная сям’я» разам з унукамі пабывалі дзядулі і бабулі. А сваіх бацькоў дзеці прыводзілі на святы «Чтение для хорошего настроения» і «Лекарство от

скуки – журнал в руки». І дзеці, і дарослыя выходзяць з бібліятэкі ў выдатным настроі. Яны абавязкова атрымліваюць новыя веды і невялікія падарункі.

Нашы спецыялісты традыцыйна збіраюць, захоўваюць і папулярызуюць творчасць мясцовых аўтараў, актыўна ўдзельнічаюць у культурным жыцці раёна. Яны арганізуюць шматлікія мерапрыемствы з прыцягненнем клімавіцкіх паэтаў: М. Мінчанку, Г. Цыганкову, У. Босава. Сама бібліятэкар Ганна Цыганкова (творчы псеўданім – Жылінская) піша добрыя вершы. Яна з’яўляецца аўтарам двух літаратурных зборнікаў. Штогод прымае ўдзел у рэгіянальных святах і міжнародных праектах: фестывалі самадзейнай мастацкай творчасці «Порубежье» ў г. п. Шумячы Смаленскай вобласці, расійскім фестывалі духоўнай песні «Дорогою добра», рэгіянальным свяце «Вянок Аляксею Пысіну» ў г. п. Краснаполле, рэгіянальным

Удзельнікі літаратурнага аб’яднання «Кнігалюб»

свяце паэзіі і аўтарскай песні «Пісьмянкоў луг» у г. Касцюковічы. І мы ганарымся сваёй пазтэсай.

Менавіта гарадская бібліятэка стала пляцоўкай для рэалізацыі сістэмнай праграмы «Молодежь и библиотека: навстречу друг другу». Галоўны акцэнт зроблены на падрастаючае пакаленне – самую актыўную, дапытлівую і мабільную катэгорыю чытачоў. Для іх створаны інфармацыйны цэнтр «Вектор молодежного чтения». Адкрыццё цэнтра адбылося з удзелам старшыні Маладзёжнага парламента пры Клімавіцкім раённым Саўеце дэпутатаў Ірыны Шашковай і першага сакратара райкама БРСМ Алесі Котавай.

Актыўна працуе клуб «Молодежный серпантин», дзе разглядаюцца пытанні прававога, грамадзянска-патрыятычнага, краязнаўчага характару, здаровага ладу жыцця. Выкарыстоўваюцца самыя разнастайныя формы работы: інтэлектуальныя гульні, турніры знаўцаў, дыспуты «Молодежные предпоЧТЕНИЯ», сустрэчы з цікавымі людзьмі, PR-акцыі, святы роднай мовы. Такія сустрэчы не толькі дазваляюць цікава правесці час, але і фарміруюць новы вобраз бібліятэкі ў вачах маладых людзей: не сумная і ціхая ўстанова, а сучасны маладзёжны інфармацыйны цэнтр.

Пазнавальны квэст «Біблія-дэсант» прайшоў пад дэвізам «Моладзь чытае». Бібліятэкары пастараліся ахапіць як мага больш моладзевай аўдыторыі і расказаць падлеткам аб новых цікавых кнігах. Яны наведалі сельскія Дамы культуры, раённы цэнтр культуры, сярэднія школы горада з творчай праграмай. Так, незвычайнымі і прывабнымі аказаліся для моладзі выстава-інсталяцыя «Библиотечный чемодан “Вперед за новой книгой!”», рэтра-вечар у стылі 80-х гг., літаратурныя гонкі «Вялікі кніжны шлях».

Моладзь актыўна прымае ўдзел у ваенна-патрыятычных мерапрыемствах. Разам з бібліятэкарамі дзяўчынкі і хлопчыкі падрыхтавалі тэатралізаванае прадстаўленне паводле аповесці Б. Васільева «А зори здесь тихие». Праводзяцца літаратурныя марафоны «Не забывайте грозные года», патрыятычныя квэсты «Победа в моем сердце», акцыі «Читаем книги о войне».

Развіваць у чытачоў цікавасць да літаратуры, мовы, культуры і гісторыі беларускага народа спрыяе літаратурны праект «Беларуская скарбонка». Тут і шматлікія мерапрыемствы да юбілеяў беларускіх пісьменнікаў, і фальклорныя сустрэчы, і турніры знаўцаў вуснай народнай творчасці, акцыі, прысвечаныя роднай мове і захаванню нацыянальнай спадчыны.

Ярка і насычана прайшоў творчы конкурс «Міс Беларусчка». Удзельніцы паказалі свае веды аб нашай краіне, яе сімвалах, гістарычных месцах. Асабліваю радасць дзецям прыносіць цырымонія ўзнагароджання пераможцаў штогадовага конкурсу «Лепшы чытач беларускай кнігі!».

Кожнае мерапрыемства суправаджаецца тэатралізацыяй. І супрацоўнікі вырашылі адрадзіць бібліятэчны праект «Магія тэатра і кнігі». Тэатр – гэта цудоўная магчымасць ажывіць літаратурнага героя і выклікаць у наведвальнікаў бібліятэкі жаданне прачы-

Інсцэніроўка па матывах беларускіх казак

таць кнігу, а прадстаўленне зрабіць ярчэйшым і прыгажэйшым. Бібліятэкары выступаюць у ролі сцэнарыстаў, акцёраў і касцюмераў. Асаблівай папулярнасцю карыстаюцца інсцэніроўкі па матывах беларускіх казак, тэатралізаваныя прадстаўленні ў час правядзення тыдня дзіцячых кніг, лялечныя прадстаўленні. Так, чытачы з задавальненнем глядзелі інсцэніроўку купалаўскай «Паўлінкі», якую падрыхтавалі бібліятэкары разам са сваімі актывістамі. Спадабалася і тэатралізаванае прадстаўленне па матывах казкі «Жаронцы».

А якія гульнявыя праграмы ладзяцца ў дзіцячых садках «Ялінка» і «Рамонак»!

У забаўляльнай форме дашкольнікі знаёмяцца з бібліятэкай, лепшымі творамі сусветнай дзіцячай літаратуры, беларускімі народнымі традыцыямі, расказваюць аб навакольным асяроддзі. Для самых маленькіх арганізоўваюцца літаратурныя падарожжы па кнігах дзіцячых пісьменнікаў «Жыла-была кніжка», калейдаскопы добрых парад «Урокі Чырвонай Шапачкі», тэатралізаваныя прыгоды «Страна конфет или Великое сладкое приключение». Вось так рэалізуецца праект на тэму «Разам з кніжкай мы расцём».

Кожнае лета бібліятэка прыцягвае сваіх карыстальнікаў да актыўнага ўдзелу ў праграме летняга чытання «Лета кнігамі сагрэта». Конкурсы, гульні, прыгоды, падарожжы і падарункі дазваляюць зрабіць вольны час дзяцей не толькі цікавым, але і карысным. Супрацоўнікі з асаблівай руплівасцю падбіраюць і рыхтуюць мерапрыемствы, каб дзеці не сумавалі, а былі заняты карыснымі і цікавымі справамі, гуляючы, развіваліся. Праводзяцца пазнавальныя праграмы «Каникулы. Чтение с увлечением», літаратурныя вандроўкі «На сказочной поляне Лукоморья», літаратурныя дэгустацыі «Выбіраем смачную кнігу!», літаратурныя сустрэчы з героямі дзіцячых кніг В. Віткі, Я. Маўра, П. Місько, У. Ягоўдзіка, М. Носава, А. Барто, Г.Х. Андэрсэна і інш. Бібліятэкары арганізавалі ў парку бібліядворык «Мы хотим, чтобы ваше лето было книгами согрето» і PR-акцыю «Молодежь на книжной волне». Тут можна не толькі пачытаць кнігі і часопісы ў камфортных умовах на свежым паветры, але і прайсці тэст на хуткасць чытання, намаляваць любімага персанажа, намінаваць любімую кнігу на званне «Кніжная сімпатыя», сабраць пазлы, сфатаграфавацца на памяць з кнігай.

Творчы праект «Мастерская радости» праз інтэграцыю кнігі, гульні і мастацтва дае магчымасць дзецям паказаць свае таленты, развіць творчыя здольнасці, самарэалізавацца. У бібліятэцы творча праходзяць майстар-класы «Фарбы малююць казкі», «Волшебство из бумажных трубочек», творчая майстэрня «Зимушка-зима к нам в гости пришла», акварэльная паляна «Детские руки творят чудеса», творчыя гадзіны «Восеньскія забавы», урокі рукадзелля па вырабе закладак «Волшебный стежок».

У сваёй бібліятэчнай віртуальнай прасторы (старонкі ў сацыяльных сетках ВКонтакте, Instagram) установа актыўна знаёміць падпісчыкаў з навінамі кніжнага і калякніжнага свету, рэкамендуе менавіта

той кантэнт, што карысна чытаць, вывучаць, слухаць і глядзець. Ажыццяўляецца гэта праз стварэнне сеткавых праектаў, якія працуюць пад дэвізам «Не выходи из библиотеки: будь online!». Супрацоўнікі праводзяць анлайн-гульні і літаратурныя анлайн-конкурсы. Напрыклад, дыстанцыйны праект «Минутка поэзии» знаёміць з літаратурнай спадчынай пісьменнікаў-землякоў. Рубрыка «ПроКниги_деткам!» запрашае ў анлайн-госці юных чытачоў, якія выразна і прыгожа чытаюць услых творы беларускіх аўтараў. Яшчэ адна рубрыка #ЖурФреш «Смотри, выбирай и читай!» знаёміць з часопісамі для дзяцей і дарослых. Сеткавая акцыя «Память о войне» прыцягвае ўвагу чытачоў да кніг пра вайну.

Бібліятэкары вядуць пошукавую і даследчую работу па зборы матэрыялаў аб гісторыі роднага горада, ладзяць сустрэчы з цікавымі людзьмі. Вынікам праекта «Захаваем сваю гісторыю» стала стварэнне гісторыка-краязнаўчага альбома «Комбинат строительных материалов: история, события, даты» з фотаздымкамі і архіўнымі дакументамі. Бібліятэкары склалі гістарычную даведку аб важнейшых этапах развіцця Клімавіцкага камбіната будаўнічых матэрыялаў, які быў самым першым прадпрыемствам у Беларусі па вырабе сілікатнай цэглы, запісалі ўспаміны людзей аб працоўных подзвігах работнікаў камбіната. Краязнаўчы летапіс актыўна выкарыстоўваецца пры правядзенні мерапрыемстваў.

Вось такім чынам праз адраджэнне традыцый сямейнага чытання, гарманічнае зліццё кнігі з магіяй тэатра і мастацтва, сістэмную рэалізацыю праграм і праектаў, заснаваных на спрадвечных беларускіх каштоўнасцях і звернутых на прыцягненне ўвагі да айчынай літаратуры, інтэрактыўныя зносіны на тэму кнігі і чытання ў інтэрнэт-прасторы ладзіцца мэтанакіраваная дзейнасць Клімавіцкай гарадской бібліятэкі № 1 па стымуляванні чытацкай актыўнасці, развіцці чытацкай кампетэнтнасці і павышэнні якасці чытання. І робіцца гэта з акцэнтам на падрастаючае пакаленне – самую актыўную, дапытлівую і мабільную катэгорыю чытачоў – будучыню нашай краіны.

Summary

The article presents the activities of the city library No. 1 of Klimovichi.

НАВАГРУДСКАЯ БІБЛІЯТЭКА СЯМЕЙНАГА ЧЫТАННЯ: ГРАНІ ТВОРЧАСЦІ

Загадчыца
Навагрудскай бібліятэкі
сямейнага чытання

Дэвіз Навагрудскай бібліятэкі сямейнага чытання – «Сямейнаму чытання – наша шанаванне!». Адной з прыярытэтных задач нашай бібліятэкі з’яўляецца садзейнічанне зараджэнню і падтрымцы традыцый сямейнага чытання. Кожным сваім мерапрыемствам ці выставай мы спрыяем выхаванню ў іх павагі да кнігі, любові да чытання. Кніжныя выставы, якія ладзяцца ў бібліятэцы, звычайна прадстаўлены выданнямі, цікавымі як для дзяцей, так і для дарослых. Сярод выстаў: «Бібліятэка сямейнага чытання – тэрыторыя сямейнага шчасця», «Чыталі нашы мамы, чыталі нашы таты», «Ладушкі-ладушкі, што читали бабушки» і інш. Яны даюць магчымасць і дзецям, і бацькам дапамагачь адзін аднаму ў выбары кніг, абменьвацца ўражаннямі аб прачытаных творах. Што можа быць лепей, бліжэй, радней за тых людзей, якія збіраюцца разам і з захапленнем пражываюць займальныя гісторыі літаратурных герояў. Менавіта такая вось еднасць бацькоў, дзяцей і бібліятэкі выконвае выхаваўчую функцыю.

Поспех Навагрудскай бібліятэкі сямейнага чытання цалкам залежыць ад бібліятэкараў, іх прафесіяналізму, кампетэнцый і прадбачлівасці. Яны цесна супрацоўнічаюць з маладымі сем’ямі, якія гадуць дзяцей, настаўнікамі і выхавацелямі, якія іх навучаюць і выходзяць. У бібліятэцы наладжаны ўстойлівыя сувязі не толькі са школамі, але і з дашкольнымі ўстановамі, бо менавіта тут выходзяць будучыя наведвальнікі бібліятэкі. У свой час выдатнай ідэяй было стварэнне ў бібліятэцы Казачнага куфэрка для дзіцячых садкоў горада. У гэтым куфэрку змяшчаюцца самыя цікавыя

Сямейнаму чытання – наша шанаванне

казкі. А галоўныя тут – казачныя героі Дамавічок Кузька і яго сябры Іван Царэвіч з Васілісай Прэмудрай, Коцік Мурзік з Лісічкай Хітрычкай, вожык Шуршуля, Курачка Пяструшка. Дзеці заўсёды чакаюць гэтых сустрэч. Бо знаёмыя і любімыя лялькі раптам ажываюць, пачынаюць гаварыць і рухацца. Маленькія наведвальнікі хутка ўключаюцца ў спектакль: з захапленнем дапамагаюць Шуршулі знайсці на старонках кніг схаваныя адгадкі, а Івану Царэвічу – перамагчы цмока, адгадаўшы заданні крыжаванкі; дапамагаюць Кураццы знайсці лішняе яечка ў гульні «Хто лішні?», выконваюць даручэнні і даюць парады. А яшчэ адгадваюць казачныя прадметы, якія схавалі ў куфэрку Кузька з сябрамі (клубок, люстэрка, іголка, яблык і г. д.). Усё гэта пераносіць дзяцей у казачны, займаль-

ны свет і, вядома, выклікае жаданне пабачыцца з героямі зноў.

Фарміраванню ўстойлівай цікавасці дашкольнікаў да кнігі садзейнічаюць і іншыя мерапрыемствы, якія ладзяцца ўжо ў сценах бібліятэкі. Так, дзецям, якія наведаль бібліятэку ўпершыню (часта гэта адбываецца не з бацькамі, а з выхавацелямі дзіцячага садка), мы прапануем стаць удзельнікамі цікавых экскурсій «Вас вітае Краіна Чыталія!», «Запрашаем у Кніжкін Дом», «Библиотека – место, где спрашивать уместно», падчас якіх бібліятэка прадстаўляецца ў выглядзе горада, дзе ёсць вуліцы (раздзелы фонду), дамы (стэлажы), асобныя кватэры, дзе жывуць людзі-кнігі і пад адпаведнай літарай можна пасяліць і сваю сям'ю. У гульнёвай форме дзеці вучацца правілам карыстання бібліятэкай і беражлівым адносінам да кнігі як выніку працы многіх людзей.

Наступнай катэгорыяй нашых чытачоў з'яўляюцца дзеці малодшага школьнага ўзросту. Гэтай аўдыторыі карыстаўнікаў прапануецца марафон «Кніжная прышчэпка», каб выклікаць у іх устойлівую цікавасць да кнігі і чытання, «прышчапіць» навыкі работы з літаратурай, навучыць арыентавацца ў бібліятэчнай і інфармацыйнай прасторы, выхаваць «звычку да бібліятэкі». Асноўны прынцып марафону – пазнанне праз гульню. Кожнае мерапрыемства цікавае па змесце, нядоўгае, карыснае і абавязкова ў гульнёвай форме. Тут варта нагадаць літаратурную вандроўку «Паэзія дабрыні» па творчасці Агніі Барто, літаратурную гульню «Біблія-дартс», дзень чытацкіх захапленняў «Прачытай сам – парайсябрам!», пазл-турнір «Да якой казкі гэтыя падказкі?», святочную праграму «Навагодні настрой», конкурсна-гульнёвую праграму «Мы будзем сказкі узнаваць, шутіць, отгадываць, іграць», «Вясёлае біблія-падарожжа па казачных старонках», «Дзень вясёлых задум», этна-вандроўку «Па ручніку, што з роднай хаты, мы пазнаём сваю Радзіму». Да месца тут успомніць і лялечныя пастаноўкі «Мойдадыр», «Казка пра рыбака і залатую рыбку», «Як Іван Царэвіч Васілісу ратаваў», «Дзед Мароз і Каза-Дзераза», «Залатое яечка» і іншыя бібліятэчныя мерапрыемствы, якія заўсёды выклікаюць непадробныя эмоцыі ў дзяцей.

У Навагрудскай бібліятэцы сямейнага чытання працуе арт-студыя «Фабрыка ідэй».

У гасцях у Майдадыра

Творчыя заняткі сталі часткай амаль кожнага мерапрыемства. Дзякуючы ім юныя чытачы вучацца майстраваць паштоўкі-вішаванкі ў розных тэхніках (квілінг, скрапбукінг, тарцаванне, стужкавая і сілуэтная аплікацыя і інш.), а таксама маляваць і ствараць вырабы (упрыгожванні, ёлачныя цацкі, аб'ёмныя кампазіцыі з паперы і прыродных матэрыялаў, рамкі для фота, лялькі для тэатра і інш.).

У бібліятэцы праводзяцца арт-вернісажы, прысвечаныя святам. Напрыклад, арт-вернісаж «Мая Беларусь» пазнаёміў з малюнкамі чытачоў, якія створаны як аўтарскія ілюстрацыі да літаратурных твораў пра нашу прыгожую Радзіму, а занятак «Возьмем в руки краски, нарисуем сказки» пераканаў у тым, што кожны чытач бачыць вобраз персанажаў па-свойму. Усім запомніўся і «ФевроМарт – праздник наших пап и мам», і ўдзел у абласным чэленджы #мамеАрт. Акрамя таго, зацікаўленасць дзяцей і бацькоў дала штуршок для арганізацыі творчай прасторы ў бібліятэцы – акрамя заняткаў у арт-студыі створаны арт-куток, дзе ёсць усё неабходнае для рэалізацыі творчага патэнцыялу.

Самым вялікім і значным момантам у рабоце арт-студыі «Фабрыка ідэй» стала творчая пляцоўка «Карагод Лялек». Пачалося ўсё з літаратурнага этна-падарожжа «Каб жыла культура продкаў», падчас якога,

Арт-вернісаж «Мая Беларусь»

захапіўшыся ідэяй захавання памяці пра мінулае і адраджэння культурнай спадчыны нашага народа, бібліятэкары разам з маленькімі чытачамі зрабілі лялькі-абярэгі з нітак. З цягам часу калекцыя самаробных лялек папоўнілася лялькамі, зробленымі ў арт-студыі, а таксама змайстраванымі дома чытачамі. Лялечны карагод – сапраўднае ўпрыгожванне нашай бібліятэкі. Лялькі-абярэгі, беларускія народныя лялькі, лялькі з літаратурных твораў, створаныя ў розных тэхніках, выклікаюць непадробны інтарэс у наведвальнікаў бібліятэкі, дарослых і дзяцей.

Што тычыцца чытачоў сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту – гэта тая катэгорыя чытачоў, з якой у бібліятэцы вядзецца сур'ёзная работа па выхаванні грамадзянскасці і патрыятызму, высокіх маральных якасцей, эстэтычнага густу. Мы разумеем, што любыя намаганні будуць мець плён, калі яны не разавыя (час ад часу), а сістэматычныя. Менавіта таму ў бібліятэцы быў распрацаваны праект «Чытай пра край». У яго межах з форм масавай работы найчасцей выкарыстоўваюцца агляды літаратуры, літаратурныя гадзіны, гістарычныя і патрыятычныя ўрокі, гутаркі і нават гульнёвыя формы – віктарыны, конкурсы, акцыі, творчыя лабараторыі. У тэму праекта лагічна ўпісваюцца і мерапрыемствы, якія выходзяць мужнасць, любоў да Радзімы і гатоўнасць яе абараняць. Сярод іх урок-рэквіем «Агеньчык памяці», патрыя-

тычны ўрок «Пра герояў былых часоў», відэа-рэквіем «Возвращаясь памятью к войне».

Асаблівую ўвагу варта звярнуць на мерапрыемствы, якія распавядаюць юным чытачам пра ваеннае мінулае малой радзімы – Навагрудчыны, якая, як і ўся Беларусь, пацярпела ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Найбольш яркай у гэтым сэнсе стала гістарычная гадзіна «Памяць і боль Навагрудскай зямлі», на якой выступіў вядомы краязнаўца М.П. Гайба, які праз фотаздымкі часоў Вялікай Айчыннай вайны паказаў жахі генацыду і халакосту на Навагрудчыне. Факты, якія былі прыведзены ў ходзе мерапрыемства, узрушылі дзяцей, прымусілі іх суперажываць ахвярам вайны, падзяліцца гісторыямі сваіх сем'яў, якія

перадаюцца з пакалення ў пакаленне.

Сярод значных сацыякультурных мерапрыемстваў хочацца адзначыць цыкл сустрэч у бібліятэцы «Чытаем добрыя кнігі». На гэтыя мерапрыемствы мы запрашаем святароў праваслаўнай царквы. Звычайна размова ідзе пра кнігі і перыядычныя выданні, якія карысна чытаць у розным узросце: пра дабрыню і міласэрнасць, талерантнасць, духоўны подзвіг нашых суайчыннікаў. Напрыклад, непадробную цікавасць ва ўдзельнікаў мерапрыемства выклікала гісторыя юнака-навагрудчаніна, выратаваўшага жанчыну, якая правалілася пад лёд (матэрыял быў надрукаваны ў перыядычных выданнях).

У межах дадзенага цыкла праводзяцца гадзіны дабыні «Слова добрае – «Дзякуй»», «Навучы сваё сэрца дабыні»; шчырыя размовы «Давайце жыць дружна», «Дружба пачынаецца з усмешкі» і інш.

Навагрудская бібліятэка сямейнага чытання цесна супрацоўнічае з праваслаўнай царквой у межах мэтавай праграмы «Духоўнасць і кніга». Яна прымае актыўны ўдзел у мерапрыемствах Навагрудскай епархіі ў межах Тыдня праваслаўнай кнігі. Яго ўрачыстае адкрыццё праходзіць менавіта ў нашай бібліятэцы. Сталі добрай традыцыяй штогадовыя наведванні бібліятэкі і яе чытачоў хрыстаславамі ў час калядных свят, святочных калядных і пасхальных выстава-кампазіцыі. Гэтыя сур'ёзныя намаганні бібліятэкараў у справе духоўнага выхавання

юных чытачоў былі адзначаны Падзякай ад Архіепіскапа Навагрудскага і Слонімскага Гурья (2022).

Навагрудская бібліятэка сямейнага чытання вядзе работу са спецыяльнай школай-інтэрнатам г. Навагрудка для дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення, парушэннямі псіхічнага развіцця і цяжкасцямі ў навучанні. З гэтай катэгорыяй чытачоў установа праводзіць шматлікія мерапрыемствы, арганізоўвае выставы іх малюнкаў і вырабаў, ладзіць творчыя майстэрні, паказвае ім лялечныя спектаклі і тэатралізаваныя прадстаўленні. Мерапрыемствы праходзяць сумесна з іншымі дзецьмі, што стварае ўмовы для пашырэння кантактаў, завязвання новых адносін, атрымання вопыту ў зносінах у свабоднай творчай атмасферы.

У гэтым кантэксце быў распрацаваны спецыяльны праект «Лепшыя лекі – кнігі нашай бібліятэкі», які атрымаў бібліятэрапеўтычную накіраванасць. У аснове праекта – кнігатэрапія з элементамі гульні і тэатралізацыі, накіраваная на павышэнне цікавасці да кніг і развіццё творчага патэнцыялу дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі. Кожная сустрэча супраджаецца гульнёвымі праграмамі, творчымі заняткамі і абавязковай рэфлексіяй, калі дзеці могуць пакінуць свой дрэнны настрой у скрыначцы, а ўзяць з сабой добры.

Мэце навучання дзяцей свабодна выказваць свае думкі і пачуцці, разважаць пра жыццё, узаемадзеянні людзей садзейнічалі «Сеансы казкатэрапіі», «Сустрэчы з казкай», «Вясёлыя падарожжы па казачных старонках», казачны карнавал «С мой ласкі – всем по сказке» на свежым паветры.

У аснову гульні-віктарыны «Жыць у згодзе з прыродай», «Літаратурнай сцяжынкі ў свет дзіўнай прыроды» былі пакладзены ідэі атрымання дзецьмі ўяўленняў пра ўзаемасувязі чалавека і прыроды, развіцця назіральнасці, увагі, памяці, суперажывання і беражлівых адносін да ўсяго жывога. Можна ўявіць, якія пачуцці атрымлівалі юныя навагрудчане, калі сустракаліся ў бібліятэцы з жывой кошкай і іншымі хатнімі жывёламі падчас выставы «Дзікія, дамашнія – усе такія важныя».

Для дзяцей створаны пальчыкавы тэатр, дзе кожны ўдзельнік – гэта і творца, і актёр, і глядач.

Супрацоўнікі Навагрудскай бібліятэкі сямейнага чытання ў канцы сваіх мерапрыемстваў абавязкова дораць дзецям невялікія падарункі. Наша ўстанова штогод прымае ўдзел у навагодняй акцыі «Нашы

дзеці», падчас якой бібліятэкары і чытачы збіраюць для выхаванцаў школы-інтэрната «Скрыначку дабрыні» з падарункамі, канцтаварамі і прысмакамі. Супрацоўнікі спадзяюцца, што і гэтыя акцыі, дабрачынныя дзеянні пакінуць добры след у душах дзяцей, прыемныя ўспаміны пра бібліятэку.

Раніца. 9 гадзін. Бібліятэка ажывае. Праца пачынаецца. А вось і першыя чытачы – і маленькія, і дарослыя. Мы з імі непадзельнае цэлае. Наша праца – гэта штодзённыя зносіны. Рэдка хто з чытачоў здае кнігу моўчкі! Абменьваемся думкамі, разважаем аб прачытаным.

Навагрудская бібліятэка сямейнага чытання знайшла ў гэтым няспынным руху свой стыль працы. Нефармальны, зацікаўлены падыход да кожнага чытача стаў нашай візітнай карткай. Як вынік – выдатны чытацкі актыў, стабільныя паказчыкі работы і станоўчы імідж бібліятэкі.

Мы імкнёмся не толькі павысіць цікавасць карыстальнікаў да літаратуры, але і спрыяць згуртаванню сям'і, узбагачэнню сямейных зносін з дапамогай кнігі і мерапрыемстваў. Мы збіраемся ў бібліятэцы разам, каб абмяркаваць пытанні падтрымкі традыцый сямейнага чытання. Як прыклад – сямейны чытаймер «У нас в семье все дружат с книгой», кніжны хіт-парад «Кнігі нашых мам і тат», «Бібліятэка сямейнага чытання – тэрыторыя сямейнага шчасця» і інш. Выдатным прыкладам супрацоўніцтва служаць традыцыйныя «салодкія сталы» ў час святкавання Тыдня сямейнага дабрабыту. Падчас адной з такіх сустрэч, пазнаёміўшыся з кнігамі «Святы і абрады беларусаў» і «Беларуская кухня», было прынята рашэнне паспаборнічаць у прыгатаванні бліноў. Так і адбылася бібліятэчная Масленіца, якая стала традыцыйнай у нашай установе. У Міжнародны дзень сям'і пад дэвізам «Сям'я – гэта тое, што з табой назаўжды» ў бібліятэцы праходзіць акцыя «Белы рамонак».

Дэвіз Навагрудскай бібліятэкі сямейнага чытання «Сямейнаму чытання – наша шанаванне» адлюстроўваецца ў кожнай старонцы бібліятэчнага жыцця ўстановы, а самыя адметныя падзеі – на сайце нашай установы (<https://gorbibl.nov-centr.of.by>).

Summary

The article presents the activities of the family reading library of Novogrudok.

«БАРАНОВИЧИ ЧИТАЮЩИЕ» КАК ИМИДЖЕВЫЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ РЕСУРС

Заведующая сектором
Барановичской
центральной городской
библиотеки им. В. Тавлая

Новые форматы представления издательской продукции, создаваемой библиотечными специалистами, актуальны в настоящее время как никогда. Глобальное изменение информационного поля и скорость, с которой происходит данная трансформация, не оставляют выбора профессионалам, которые занимаются созданием издательских продуктов (информационно-аналитических, рекламных, статистических, интеллектуально-игровых).

Бесспорным плюсом виртуальных методических рекомендаций является гипертекст, который дает возможность добавления множества разноформатных гиперссылок, позволяющих настроить количество страниц, удобный размер шрифта, количество иллюстраций. Чрезвычайно важен и пользовательский комфорт, который предоставляет гипертекст, а именно возможность мгновенного перехода к внешним электронным информационным ресурсам (ЭИР): полным текстам документа, интеллектуально-игровым проектам, отдельным фотографиям и целым фотогалереям, разделам и страницам веб-сайта и социальных сетей. В качестве гиперссылки используется практически каждый элемент документа: иллюстрация, графический объект, слово, символ и др. Все эти элементы так или иначе влияют на эстетическое оформление представляемого ЭИР. Кроме того существует возможность оперативного редактирования и пополнения ресурса.

Постоянный мониторинг новейших издательских сервисов является перспективным направлением библиотечной деятельности. Такая работа способствует привлечению пользователей, положительно сказывается

на имидже современной библиотеки и библиотекаря как мультиграмотного специалиста.

Как известно, одной из основных программ для подготовки мультимедийных презентаций является Microsoft Power Point, которая входит в стандартный офисный пакет. Она не теряет актуальности уже много десятилетий и используется библиотечными специалистами не только для создания видеоряда с офлайн-трансляцией, но и в качестве фоторедактора.

С появлением веб-сайтов перед публичными библиотеками встал вопрос регулярного наполнения контентом. Строгие статистические данные необходимо было «разбавить» интеллектуально-игровыми продуктами: викторинами, кроссвордами, филвордами*, виртуальными выставками, буктрейлерами и т. д. В этом вопросе пришли на помощь онлайн-сервисы с возможностью встраивания созданного проекта на страницы веб-сайта и социальных сетей.

Постепенно диапазон тем и форматов продуктов стал расширяться. Благодаря этому увеличилась и пользовательская аудитория.

Использование в традиционных издательских материалах QR-кодов позволило

*Филворд – разновидность кроссворда, в котором ответы вписываются в сетку с буквами, расставленными в хаотичном порядке.

Информационные ресурсы

значительно сократить объем рекламных и информационно-аналитических материалов. Такая технология существенно сэкономила место для размещения фотогалерей.

В 2022 г. появилась идея разработки виртуальных интерактивных методических рекомендаций. Тщательно изучив ряд инструментов для подготовки анимированных презентаций, специалисты методической библиотечной службы остановились на шаблоне виртуальной газеты. Интуитивно понятный интерфейс, большое количество готовых решений, возможность добавления нужного количества страниц, иллюстраций, аудио-, видеоконтента, внешних ссылок стали определяющими в нашем выборе.

Название нового интерактивного ЭИР «Барановичи читающие» (http://tavlay-library.by/index.php?option=com_content&view=article&id=3033) определили безоговорочно, поскольку это словосочетание стало своеобразным библиотечным брендом. Одноименное название носят и наши страницы в социальных сетях «ВКонтакте» и Facebook. Первыми разделами библиогазеты стали «Книги-юбиляры», «День библиотек», «День Победы» и «День освобождения города от немецко-фашистских захватчиков», праздники религиозного и народного календаря и др. Эти темы являются актуальными предпосылками для организации социокультурной деятельности и нуждаются в методическом сопровождении.

Пилотный номер библиогазеты мы решили посвятить великому празднику Пасхи. Издание включало в себя краткое содержание, тематическую историческую справку, обзор материалов в помощь библиотекарю и рекомендательный список народных пасхальных игр.

Анонс интерактивной газеты «Барановичи читающие» был сделан на веб-сайте библиотеки, в социальных сетях и корпоративном чате в Viber. Количество просмотров ЭИР и положительные отзывы коллег очень вдохновили сотрудников библиотеки. Однако формат газеты не в полной мере отражал концепцию нового издания, поэтому последующие выпуски стали выходить в

виде методического вестника «Барановичи читающие».

Вместе со вторым выпуском, посвященном Дню Победы, у методического вестника появился собственный банер на веб-сайте библиотеки. Поиск оптимального наполнения интерактивного издания привел к литературной составляющей. Помимо общей информации о знаменательной дате и подборки интересных фактов появилась страница о литераторах-фронтовиках. Каждый снимок в фотогалерее является гиперссылкой, при нажатии на которую раскрывается текст с информацией о персоналии и подборкой текстов авторских стихотворений о войне. Следует отметить, что отбор части персоналий велся с учетом их принадлежности к освобождению Беларуси: Алесь Жаврук (Александр Синичкин) и Андрей Ушаков – уроженцы Могилевской губернии, Микола Сурначев с Гомельщины, Юлия Друнина – москвичка, военные дороги которой пролегли через нашу страну.

Библиографический список тематических сценарных материалов представлен в виде раскрывающегося текста при нажатии на обложку журнала.

Третий выпуск был посвящен Дню освобождения г. Барановичи от немецко-фашистских захватчиков. Его отличительной особенностью является краеведческий контент. Особый интерес представляет страница «О том, что было, не забудем...», на которой в виде гиперссылок представлены фотографии памятников и мемориалов в память о событиях Великой Отечественной войны в нашем городе. При нажатии на них появляется текст – информация о памятнике: авторство, историческая справка, факт-подборка. Страница «Уроки мужества – уроки жизни» представляет ЭИР из фонда краеведческих документов Центральной городской библиотеки им. В. Тавлая. Двойная система гиперссылок включает в себя обложку краеведческого издания, при нажатии на которую раскрывается описание информационного ресурса и QR-код, который выводит пользователя на полнотекстовый внешний ресурс, расположенный на библиотечном веб-сайте.

Год исторической памяти нашел свое отражение в четвертом выпуске методического издания «Барановичи читающие», посвященного теме Холокоста. На первой странице представлена краткая историческая справка о барановичском гетто, цифровые выкладки и иллюстрации. Один из разделов издания представляет собой рекомендательный список художественных литературных произведений по данной теме. Обложки книг выступают в роли ссылки на анонс: А. Кузнецов «Бабий Яр», М. Зусак «Книжный вор», Б. Шлинк «Чтец» и другие произведения, получившие мировое признание. Создана страница с рекомендательным списком сценарных материалов по теме Холокоста. Самой яркой и запоминающейся страницей методического издания является «История одной песни». История случайно услышанной красивой и пронзительной песни Жан-Жака Гольдмана «Comme toi» («Как ты») стала источником вдохновения и отправной точкой при создании данного выпуска методического издания с последующей разработкой сценария. Музыкальное произведение с удивительно красивой мелодией повествует о маленькой еврейской девочке, которая погибла в Освенциме. Она приходилась родственницей семье певца, и, рассматривая однажды старые снимки, французский автор пришел в замешательство, увидев старое пожелтевшее детское фото с изображением ребенка, чрезвычайно похожего на его собственную маленькую дочь. История погибшей малышки глубоко тронула Ж. Гольдмана, и в результате родилась печальная песня-грусть, песня-боль, песня-послание своей дочери «Как ты»:

*У нее были твои чистые глаза,
и она была твоего возраста,
Она была маленькой девочкой без
особых событий в жизни, очень послушная,
Но она не родилась, как ты,
здесь и сейчас...*

В клипе того времени отсутствуют спецэффекты, только крупным планом – лицо исполнителя. Очень гармонично вписался в канву ролика короткий проигрыш на скрипке

традиционной еврейской мелодии в исполнении автора. Прекрасная музыка в сочетании с искренним исполнением позволила создать изумительный по силе воздействия видеоролик, ссылка на который есть в методическом пособии.

Использование предложенного аудио- и видеоматериала в социокультурном мероприятии, посвященном теме Холокоста, станет беспроблемным вариантом для аудитории любого возраста.

Пятый выпуск методического вестника посвящен Дню библиотек Беларуси. На первой странице рядом с содержанием размещены поздравления коллегам. Отличительной особенностью этого выпуска является кулинарная и юмористическая направленность. Помимо тематических сценарных материалов здесь имеется страница с подборкой смешных историй «Из библиотечной жизни». Поскольку большинство современных библиотекарей – это женщины, то совершенно уместным видится страница праздничных кулинарных рецептов с «библиотечно-книжными» названиями: торт «Стендаль», пирог «Библиотечный», салат «Снежная королева». Система гиперссылок позволяет не только увидеть фото готового блюда, но и раскрыть текст его рецепта.

Несомненно, с каждым новым номером методического вестника «Барановичи читающие» издание меняется в лучшую сторону: осваиваются новые темы, расширяется диапазон используемых форматов внешних ЭИР, внедряются различные варианты переходов и анимации, совершенствуется уровень библиографической и аналитической информации.

Выпуск шестого номера методического вестника «Барановичи читающие» имеет белорусскоязычное наполнение и называется

ся «Юбіляры-творцы. Юбіляры-кнігі 2023». «100-гадовы юбілей кніг», «100-гадовы юбілей у пісьменнікаў», «500-годдзе “Песні пра зубра”», «Адам Міцкевіч. “Гражына”». 200 гадоў», «200 гадоў – Вясковаму лірніку. Уладзіслаў Сыракомля», «Нястомнаму вандроўніку Янку Маўру – 140 гадоў» – шэсьць старонак інтэрактыўнага падручніка змяшчаюць унікальныя тэматычныя фактаграфічныя зборкі са спасылкамі на знешнія аўдыя-, відэарэсурсы і бібліяграфічныя спісы літэратуры.

Темой седьмого выпуска «Барановичи читающие» является «Широкая Масленица. Серпантин идей», которая подсказана народным праздником, символизирующим проводы зимы в нашем городе. Барановичские библиотекари ежегодно представляют свою интеллектуально-игровую программу для горожан в рамках общегородского гуляния. И маленькие, и взрослые находят на библиотечной масленичной площадке занятие по душе.

Обобщив накопленный опыт, специалисты библиотечной методической службы создали рекомендации к Масленице: история праздника, обычаи и традиции, ряд интеллектуально-игровых забав с «библиотечной интонацией», обзор масленичной тематики в произведениях литературы и искусства, тематические мастер-классы, перечень социокультурных мероприятий для организаторов праздничных масленичных локаций и др.

В планах барановичских методистов – подготовка новых выпусков издания «Барановичи читающие» и регулярное пополнение существующих. В процессе создания находятся сразу несколько тематических выпусков, среди которых «Саломаяццenne Беларусі як састаўляючая культурнага кода краіны» и внеплановый «Іміджавы культурны рэсурс Беларусі», повествующий о бело-

[illegible]

русских номинациях, включенных в список объектов всемирного наследия ЮНЕСКО. Фактически завершено наполнение методического выпуска «Книгі. Кіно. Краязнаўства». На стадии разработки находятся интерактивные рекомендации по правовому просвещению детей и молодежи.

Разработка и наполнение интерактивных методических рекомендаций является перспективным направлением работы по методическому сопровождению знаменательных событий и дат, позволяющим значительно увеличить охват пользовательской аудитории и укрепить профессиональный авторитет барановичских библиотечных специалистов среди коллег.

Все выпуски методического вестника «Барановичи читающие» находятся в открытом доступе. Добро пожаловать на наш сайт!

Summary

The article provides an overview of the electronic information resource of the Baranovich Central City Library named after V. Tavlay «Baranovich Readers».

30

Материал подготовлен научно-исследовательским отделом книговедения Национальной библиотеки Беларуси: <https://www.nlb.by/content/news/national-library-of-belarus/-Состоялись+Международные+книговедческие+чтения+%28%2Bвидео%29/>

КРАЕВЕДЧЕСКАЯ БИБЛИОГРАФИЯ: ВЕЧНЫЕ ЦЕННОСТИ И НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ

18–19 апреля 2023 г. на базе Челябинской областной универсальной научной библиотеки состоялся Всероссийский научно-практический семинар «Краеведческая библиография: вечные ценности и новые возможности», в которой Национальная библиотека Беларуси (НББ) приняла активное участие. На семинаре обсуждались особенности современного состояния краеведческой библиографии (использование цифровых технологий, продвижение в социальных сетях, потенциал оглавлений оцифрованных изданий), позиционирование научных школ в информационном пространстве региона посредством библиографических инструментов.

Библиографы Челябинской областной универсальной научной библиотеки акцентировали внимание слушателей на вкладе выдающегося библиографа-краеведа Бориса Тимофеевича Уткина (1923–1996) в развитие библиографических технологий, представили персональную коллекцию «Б.Т. Уткин – ученый, библиограф, краевед», размещенную в Уральской электронной библиотеке.

Сотрудники Центра национальной библиографии и отдела региональной библиографии Национальной библиотеки Республики Саха (Якутия) поделились опытом создания национальных библиографических указателей, в числе которых «Книги Якутии на русском языке, 1917–1957 гг.» (ретроспективный), «Библиография Якутии (1932–2022)» (многотомный универсальный научно-спомогательный), указатели серии «Коренные малочисленные народы Севера».

Сотрудниками НББ вниманию коллег был представлен видеодоклад на тему «Топографическая картотека Национальной библиотеки Беларуси в обслуживании пользователей материалами краеведческого характера», в котором обоснована актуальность пополнения и использования картотеки в век информационных технологий.

Представителями республиканских (Крым), областных научных (Омск, Оренбург, Самара) и городских публичных (Санкт-Петербург) библиотек представлены возможности использования социальных медиа

и цифровых технологий в составлении и продвижении «Календаря знаменательных дат»; опыт разработки библиографических пособий по истории Самарской губернии в 1918–1922 гг.; возможности удовлетворения историко-семейных запросов посредством краеведческой виртуальной справочной службы.

Преподаватели Челябинского государственного института культуры поделились опытом создания биобиблиографического указателя трудов историка, краеведа и методиста Ивана Матвеевича Катаева. На основании анализа материалов студенческих работ были представлены тенденции развития краеведческой библиографии и обоснована необходимость формирования креативных компетенций будущего библиографа-краеведа.

Стендовые доклады были посвящены краеведческой библиографии как компоненту и форме сохранения культурно-исторической памяти, основе формирования полнотекстовой базы данных. Особый интерес участников конференции вызвали доклады о репертуаре краеведческих библиографических пособий поселенческих библиотек Балтачевского района Республики Башкортостан и новых формах краеведческой рекомендательной библиографии ЦБС г. Миасса.

Запись семинара доступна на платформе YouTube по следующим ссылкам:

«Семинар “Краеведческая библиография: вечные ценности и новые возможности”. День 1. 18.04 | ЧОУНБ» (https://www.youtube.com/watch?v=8wAP-4bR-8k&ab_channel=);

«Семинар “Краеведческая библиография: вечные ценности и новые возможности”. День 2. 19.04 | ЧОУНБ» (<https://www.youtube.com/watch?v=He3u3KsGsjk>).

Summary

The article summarizes the results of the All-Russian Scientific and Practical Seminar “Local History Bibliography: Eternal Values and New Opportunities”, which took place on the basis of the Chelyabinsk Regional Universal Scientific Library.

СВЕТЛОЙ ПАМЯТИ ЕЛЕНА ВИКТОРОВНА КУБЫШКИНОЙ

10.09.1959–25.04.2023

Белорусское библиотечное сообщество, комитет публичных библиотек и редакционная коллегия журнала «Бібліятэчны свет» понесли большую утрату. 25 апреля 2023 г. на 64-м году жизни скоропостижно скончалась Елена Викторовна Кубышкина. Более 40 лет она посвятила развитию библиотечного дела, без малого 20 из которых возглавляла государственное учреждение «Централизованная система государственных публичных библиотек г. Минска».

Елена Викторовна была высококвалифицированным специалистом, инициативным, обладающим хорошими организаторскими способностями руководителем, честным и принципиальным человеком. Под ее руководством 25 публичных библиотек осуществляли информационное и социокультурное обслуживание населения г. Минска. При непосредственном участии Елены Викторовны Кубышкиной к 2015 г. в деятельность библиотек системы были внедрены новые технологии: автоматизированы все библиотечные процессы, в том числе обслуживание пользователей. Читатели всех библиотек системы получили доступ в Интернет. Она содействовала развитию активной социогуманитарной деятельности: в библиотеках создавались читательские кружки, где лидерами и участ-

никами были люди старшего возраста, в том числе пенсионеры, инвалиды.

Во главе с Еленой Викторовной публичные библиотеки выходили за рамки своих помещений и активно участвовали в праздничных мероприятиях на площадках Советского, Ленинского, Московского и Фрунзенского районов г. Минска.

В 2016 г. по инициативе Е.В. Кубышкиной в Центральной библиотеке им. Янки Купалы был реализован совместный проект с Минским отделением Союза писателей Беларуси «Минский городской театр поэзии», который сейчас имеет широкую зрительскую аудиторию. Она уделяла большое внимание и формированию кадровых ресурсов учреждения, активно привлекая в библиотеку молодых специалистов, а также следила за профессиональным ростом каждого члена коллектива, пользовалась заслуженным авторитетом среди коллег и читателей.

Елена Викторовна Кубышкина навсегда останется примером высокого служения делу и людям!

*Владимир Кулаженко,
Председатель Совета ББА,
директор Фундаментальной
библиотеки БГУ*